

**Ο Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος, η «γεωγραφική
Μακεδονία», και η άκριτη αναπαραγωγή «βολικών»
θέσεων.**

Γράφει ο Σωκράτης Πουλής.

Με αφορμή την ερώτηση φίλου σχετικά με τις θέσεις του εθνικού μας ιστορικού Κωνσταντίνου Παπαρρηγόπουλου ως προς τη γεωγραφική έκταση της Μακεδονίας, διαβάσαμε πριν κάποιο καιρό το ακόλουθο αποπροσανατολιστικό άρθρο, τα επιχειρήματα του οποίου τυγχάνουν ευρείας διάδοσης στον χώρο του διαδικτύου.

Το δημοσίευμα στο οποίο αναφερόμαστε, γράφει σχετικά με τον Παπαρρηγόπουλο τα εξής:

**«Επ’ ουδεμίας ιστορικής βάσεως δυνάμεθα να στηρίξωμεν νέαν της
Μακεδονίας οριοθέτησιν»**

Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος (3/1/1885)

Μία απρόσμενη έκπληξη περιμένει τον καλοπροαίρετο πατριώτη που θ’ ανατρέξει στον πατέρα της ελληνικής εθνικής ιστοριογραφίας για να ελέγξει την εκατέρωθεν επιχειρηματολογία των τελευταίων ημερών περί Βορείου Μακεδονίας.

Αναφερόμαστε φυσικά στην «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους» του Κωνσταντίνου Παπαρρηγόπουλου, το πολύτομο έργο που κυκλοφόρησε μεταξύ 1860 και 1874 διαμορφώνοντας την εικόνα που οι κατοπινοί Έλληνες έχουμε -κυρίως μέσω του σχολείου- για το συλλογικό ιστορικό μας παρελθόν.

Στην πρώτη παράγραφο περί Μακεδονίας πληροφορούμαστε πως υπήρξαν δυο διαδοχικές οριοθετήσεις της αρχαίας εκείνης χώρας.

Η αρχική περιλάμβανε μόνο την ενδοχώρα της σημερινής ελληνικής Δυτικής Μακεδονίας και τη νοτιοδυτική ΠΓΔΜ, δίχως να φτάνει καν μέχρι τη θάλασσα.

Η δεύτερη οριοθέτηση, μετά τις κατακτήσεις του Φιλίππου, είναι αυτή που καθιερώθηκε στη συνέχεια παγκοσμίως ως «Μακεδονία» –και προς βορράν έφτανε μέχρι το όρος Σκάρδος (Σαρ Πλάνινα), τα σύνορα δηλαδή ΠΓΔΜ και Κοσσυφοπεδίου.

Επί λέξει:

«Επί Φιλίππου η Μακεδονία έλαβεν έκτασιν μεγάλην, η δε αρχαιότερα Μακεδονία ήτο πολύ μικροτέρα. Η αρχαία μικρά αυτή Μακεδονία δεν έφθανεν, ως βραδύτερον, μέχρι του Θερμαϊκού κόλπου, αλλά περιωρίζετο εις τας περί τον άνω Αλιάκμονα και τον άνω Εριγώνα χώρας [...]. Και ούτος μεν ήτο ο πυρήν της Μακεδονίας. Η δε ευρυτέρα χώρα εις ην μετεδόθη βραδύτερον το όνομα εκείνο, καίτοι ορεινή ούσα και διατεμομένη υπό πολλών πλαγίων κλάδων του Σκάρδου όρους, περιλαμβάνει τρία μεσόγεια πεδία. Εκ τούτων το βορειότατον είναι το πεδιον το σήμερον καλούμενον Τέτοβο ή Καλκάνδερε» (εκδ. Γαλαξία, τ.6ος, Αθήνα 1969, σ.7).

Πώς ταιριάζουν όλα αυτά με το εθνικό δόγμα των τελευταίων δυόμισι δεκαετιών, που κυριάρχησε στη χώρα μας μετά το 1992 και σύμφωνα με το οποίο οι βόρειοι γείτονές μας «δεν δικαιούνται» να θεωρούν τη χώρα τους τμήμα -έστω- της Μακεδονίας;

Η απάντηση είναι πολύ απλή: δεν ταιριάζουν! Οπως θα δούμε στο σημερινό αφιέρωμα, το θεώρημα που θέλει την επικράτεια της νυν ΠΓΔΜ (και οσονούπω Βόρειας Μακεδονίας) εκτός μακεδονικού χώρου δεν υπήρξε κάποια επιστημονική αλήθεια αλλά μια αυθαίρετη κατάσχευή του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών εν έτει 1884, με καθαρά πρακτικό σκοπό: τη νοερή αποκοπή των βορειότερων (ουδόλως ελληνικών) μακεδονικών εδαφών από τα νοτιότερα, όπου υπήρχε αξιόλογη

ελληνική παρουσία ή επιρροή, προκειμένου ν' αποφευχθεί η κοινή πολιτική εξέλιξή τους προς ανεπιθύμητες κατευθύνσεις.

Το ιδεολόγημα αυτό δεν έγινε τότε καθολικά δεκτό από τους ελληνικούς κύκλους που διαχειρίζονταν το Μακεδονικό, απορρίφθηκε δε κατηγορηματικά από τον ίδιο τον Παπαρρηγόπουλο, με τη διττή ιδιότητά του ως εθνικού ιστορικού και προέδρου του «Συλλόγου προς Διάδοσιν των Ελληνικών Γραμμάτων» (της τότε ελληνικής μυστικής υπηρεσίας στον οθωμανικό χώρο).

Ανασύρθηκε όμως από τη ναφθαλίνη επί Σαμαρά για να επιβληθεί σε μια παραζαλισμένη κοινή γνώμη, μέσα στο κλίμα εθνικιστικής υστερίας του 1992-1994, σαν εξ αποκαλύψεως αλήθεια.

Αρχαίοι και νεότεροι.

Η οριοθέτηση που επικαλείται στην «Ιστορία» του ο Παπαρρηγόπουλος δεν ήταν καινούργια.

Πηγή του ίδιου και των συγχρόνων του αποτελούσαν οι μεγάλοι γεωγράφοι της αρχαιότητας:

- Ο Στράβων (1ος αι. μ.Χ.) περιγράφει ως βόρειο σύνορο της Μακεδονίας τη νοητή γραμμή Σκάρδου – Ορβήλου [σημ. Πιρίν] – Ροδόπης (Strabonis Geographica, Βερολίνο 1852, τ.Α', σ.376-7).

- Ο Κλαύδιος Πτολεμαίος (2ος αι. μ.Χ.) ως όριο Μακεδονίας – Ιλλυρίδας – Ανω Μοισίας αναφέρει κι αυτός τον Σκάρδο (Claudii Ptolemaei Geographia, Λειψία 1843, τ.Α', σ.192-3, 132-3 & 180-1).

- Ο Πausανίας, επίσης του 2ου αιώνα, δεν ασχολήθηκε πάλι καθόλου με τη Μακεδονία. Το δεκάτομο έργο του «Ελλάδος περιήγησις» αφορά μόνο την Πελοπόννησο και τη σημερινή Στερεά.

Όπως ήταν αναμενόμενο, η παράδοση αυτή καθόρισε την οριοθέτηση της Μακεδονίας και στα νεότερα χρόνια, όταν η ευρωπαϊκή διανοήση ανακάλυψε ξανά την αρχαιότητα και τις ιστορικές ονομασίες των περιοχών της «Ευρωπαϊκής Τουρκίας».

Υπενθυμίζουμε πως ο γεωγραφικός όρος «Μακεδονία» στα βυζαντινά χρόνια είχε μετακομίσει στην Ανατολική Θράκη (πατρίδα, μεταξύ άλλων, των Αρμενίων αυτοκρατόρων της «Μακεδονικής δυναστείας»), ενώ στη διάρκεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας εξαφανίστηκε εντελώς από το επίσημο λεξιλόγιο.

[...]

Την ίδια ακριβώς οριοθέτηση ακολουθούν επίσης οι Έλληνες γεωγράφοι και ιστορικοί μέχρι τα τέλη του ΙΘ΄ αιώνα.

[...]

Ο Παπαρρηγόπουλος χώρισε επί χάρτου την τότε Μακεδονία σε τρεις ζώνες:

(α) μια «αναμφισβήτητος ελληνικήν», ίση με το νοτιότερο μισό της νυν ελληνικής Μακεδονίας,

(β) μια βορειότερη, «αναμφισβήτητος αλλοτρίαν του Ελληνισμού», η οποία περιλάμβανε τα 2/3 της ΠΓΔΜ και της σημερινής βουλγαρικής Μακεδονίας, και

(γ) μια ενδιάμεση λωρίδα «αμφισβητούμενη υπό Ελλήνων και Βουλγάρων καθ' όλον αυτής το πλάτος», οι κάτοικοι της οποίας «είναι εν γένει ειπείν Βουλγαρόφωνοι κατά το πλείστον αυτής μήκος, από Ροδόπης μέχρι των λιμνών Πρέσπης και Αχρίδος».

Επισημαίνει δε ότι, παρά την ύπαρξη τουρκικών, βλαχόφωνων ή αλβανόφωνων νησίδων στη μεσαία ζώνη, «τα στοιχεία ταύτα ουδαμού διακόπτουσι σπουδαίως την συνέχειαν των Βουλγαροφώνων» και πως «ουδαμού ομιλείται η Ελληνική γλώσσα ως μητρική, πλην του Μελενίκου και εν μέρει του Νευροκόπου».

Ο έλεγχος αυτής της μεσαίας ζώνης (κι ενός τμήματος της νότιας) θ' αποτελέσει την ελληνοβουλγαρική πτυχή του Μακεδονικού κατά τις επόμενες δεκαετίες, ενώ της βόρειας το διακύβευμα της αντίστοιχης βουλγαροσερβικής διαμάχης.

Μια φαιινή ιδέα

Ένας παράγοντας που ανησυχούσε τους σχεδιαστές της ελληνικής πολιτικής ήταν η ενδεχόμενη επιβολή των αυτοδιοικητικών μεταρρυθμίσεων που πρόβλεπε το άρθρο 23 της συνθήκης του Βερολίνου (1878) και δεν εφαρμόστηκαν τελικά ποτέ.

Φοβούμενος ότι μια τέτοια εξέλιξη θα οδηγούσε σε επικράτηση των Βουλγάρων, ο Έλληνας πρόξενος στη Φιλιππούπολη Νικόλαος Γεννάδης θα εισηγηθεί τον Δεκέμβριο του 1884 την επανοριοθέτηση της επίμαχης περιοχής σύμφωνα με τις ελληνικές βλέψεις: ενώ «οι Πανσλαυισταί μίαν και αδιαίρετον θέλουσι την Μακεδονίαν», γράφει, «συμφέρον μέγα είχομεν και έχωμεν να πλάσωμεν νέον γεωγραφικόν όρον εν Μακεδονία, ήτοι να διαιρέσωμεν την Μακεδονίαν εις βόρειον και νότιον, και την τελευταίαν ταύτην να διεκδικήσωμεν ως ελληνικήν χώραν» (ΙΑΥΕ

1884/B/7, Ν. Γεννάδης προς Υπ.Εξ., Εν Φιλιππουπόλει 3/12/1884, αρ.933).

Η ιδέα υιοθετήθηκε ταχύτατα από τον παραλήπτη υπουργό, που με επιστολή του ζήτησε από τον Παπαρρηγόπουλο να συνδράμει την υλοποίησή της: «Παρακαλούμεν υμάς να υποβάλητε εις το Υπουργείον ιδίαν όσον οίον τε σαφή και εύληπτον μελέτην, δι' ής ως ιστορικός να υποστηρίξητε ότι τα παρά των Βουλγάρων εις την Μακεδονίαν αποδιδόμενα όρια δεν είναι τα της κυρίως Μακεδονίας, αλλ' άλλα όσον οίον τε συμπίπτοντα προς το μέρος εκείνο της χώρας ταύτης εις το οποίον ο Ελληνισμός δύναται να παρασταθή οπωσδήποτε επικρατών» (ΙΑΥΕ 1884/B/7, Αλ. Κοντόσταυλος προς ΣΔΕΓ, Εν Αθήναις 12.12.1884, αρ.1854 εμπ.).

Η απάντηση του εθνικού μας ιστορικού δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στον «Ιό» πριν από χρόνια («Ελευθεροτυπία» 24/2/2011) κι αναπαράγεται αυτούσια εδώ, καθώς το περιεχόμενό της αποδεικνύεται επίκαιρο όσο ποτέ.

Εν συντομία, ο Παπαρρηγόπουλος αρνήθηκε να ικανοποιήσει το αίτημα μετονομασίας της Βόρειας Μακεδονίας, εξηγώντας ότι «τα υπάρχοντα ιστορικά διδόμενα καθιστώσι δυστυχώς αδύνατον» κάτι τέτοιο και πως η ενοχλητική οριοθέτηση δεν «είναι ουδέν άλλο ή τα όρια της του Φιλίππου Μακεδονίας», καθολικά αποδεκτά από τους πάντες: «Μήπως αυτοί ημείς λέγοντες Μακεδονίαν δεν εννοούμεν ό,τι και οι Βούλγαροι; Τούτο δε ουχί σήμερον μόνον, αλλά πρόπαλαι».

Ενδεχόμενη επινόηση νέου όρου, κατέληγε, δεν θα γινόταν πιστευτή από κανέναν.

Παρά τη σθεναρή αντίθεση του Παπαρρηγόπουλου, η όλη ιδέα δεν εγκαταλείφθηκε. Στο γύρισμα του αιώνα, οι περισσότεροι μακεδονολόγουντες και μακεδονομάχοι θα υιοθετήσουν τελικά το όλο θεώρημα –κατηγορούμενοι, πάντως, σαν «μειοδότες» από ουκ ολίγους επίσης ομόφρονές τους, που οραματίζονται την προσάρτηση όλου του μακεδονικού χώρου.

Ο Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος και η απάντησή του στο αίτημα του υπουργού Εξωτερικών να μεταβαπτίσει τη Βόρεια Μακεδονία

Κ.Θ. ΔΗΜΑΡΑΣ, «ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ» (Αθήνα 1986) / ΙΑΥΕ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Εν Αθήναις 3 Ιανουαρίου 1885

Αρ. πρωτ. 1738

Κύριε Υπουργέ

Διά της από 12 παρελθόντος μηνός υπ' αριθ. 1854 εμπ[ιστευτικής] υμών επιστολής παρακαλέσατε τον Σύλλογον «να υποστηρίξη ιστορικώς ότι τα παρά των Βουλγάρων εις την Μακεδονίαν αποδιδόμενα όρια δεν είναι της κυρίως Μακεδονίας, αλλ' άλλα όσον οίον τε συμπίπτοντα προς το μέρος εκείνο της χώρας ταύτης εις το οποίον ο Ελληνισμός δύναται να παρασταθή επικρατών».

Τα υπάρχοντα ιστορικά διδόμενα καθιστώσι δυστυχώς αδύνατον την απόδειξιν του θέματος τούτου, ως δηλούται εκ των συνημμένων υπό στοιχ. Α σημειώσεων. Η κατά πρώτον γνωστή γενομένη Μακεδονία περιωρίζετο εις τα περί Βιτώλια και Γρεβενά πεδία, μη αφικνουμένη μέχρι της θαλάσσης. Η δ' επί Φιλίππου ηπλώθη διά μιας από του Ολύμπου μέχρι της Μοισίας (ήτοι της Σερβίας και της Βουλγαρίας) και της Ιλλυρίας και Ηπείρου μέχρι της Θράκης και του Αιγαίου Πελάγους. Επειτα, επί της ρωμαϊκής κυριαρχίας, η επαρχία του Ιλλυρικού περιέλαβε την Μακεδονίαν του Φιλίππου και την Θεσσαλίαν. Βραδύτερον δε, εν τη ακμή του μεσαιωνικού ημών κράτους, το όνομα Μακεδονία μετηνάστευσεν από της πατρίδος αυτού εις την Θράκην, περιλαβόν μάλιστα εφ' ικανόν χρόνον και αυτήν την Βουλγαρίαν. Τελευταίον επί Τουρκοκρατίας το όνομα της Μακεδονίας όλως εξέλιπεν από της διοικητικής διαιρέσεως του Κράτους.

Τα όρια λοιπόν τα οποία οι Βούλγαροι αποδίδουν εις την Μακεδονίαν είναι ουδέν άλλο ή τα όρια της του Φιλίππου Μακεδονίας. Αλλά η αναβίωσις των ορίων τούτων δεν είναι έργον των Βουλγάρων. Μήπως αυτοί ημείς λέγοντες Μακεδονίαν δεν εννοούμεν ό,τι και οι Βούλγαροι; Τούτο δε ουχί σήμερα μόνον, αλλά πρόπαλαι. Οσασδήποτε διοικητικός μετωνυμίας και αν έλαβε η χώρα αύτη εν διαστήματι δισχιλίων περίπου ετών, το όνομα αυτής και η δοθείσα αυτώ επί Φιλίππου έκτασις περιεσώθη, μετά τινος μικράς μόνον τροπολογίας, εν τη συνειδήσει του Ελληνισμού. Περί τούτων έχομεν απόδειξιν ανατρέχουσας μέχρι της δεκάτης εβδόμης εκατονταετηρίδος.

Ο ημέτερος Μελέτιος, εν τη Γεωγραφία αυτού, λέγει την Μακεδονίαν οριζομένην προς βορράν υπό της Δαλματίας, της Σερβίας, της Βουλγαρίας και της Θράκης, προς ανατολάς υπό του Αιγαίου Πελάγους, προς μεσημβρίαν υπό της Θεσσαλίας και της Ηπείρου, προς δυσμάς δε υπό του Ιονίου Πελάγους· ο έστιν περιλαμβάνει εν τη Μακεδονία, εκτός των σήμερα αποδιδομένων αυτή χωρών, και την Αλβανίαν, διότι λέγει

αυτήν οριζομένην προς τοις άλλοις υπό της Δαλματίας προς βορράν, υπό της Ηπείρου προς νότον και υπό του Ιονίου Πελάγους προς δυσμάς.

Εκ των ιστορικών τούτων γεγονότων και της σημασίας καθ' ην υφ' ημών αυτών γίνεται χρήσις του ονόματος Μακεδονία, καθίσταται πρόδηλον ότι ουδένα έχομεν τρόπον να αποδείξωμεν ως πλάσμα των Βουλγάρων τα υπ' αυτών εις την χώραν ταύτην αποδιδόμενα όρια και επ' ουδεμίας ιστορικής βάσεως δυνάμεθα να στηρίξωμεν νέαν της Μακεδονίας οριοθέτησιν επί τω υφ' υμών υποδεικνυομένω σκοπώ.

Εάν γράφοντες προς το Υπουργείον διηρέσαμεν την Μακεδονίαν εις τρία τμήματα, επράξαμεν τούτο διά να ορίσωμεν πού αυτής ουδεμίαν έχομεν ελπίδα επιτυχίας, πού αναμφισβήτως πλεονεκτούμεν και πού ανταγωνιζόμεθα προς τους Βουλγάρους μετά τινος πιθανότητος ότι θέλομεν κατισχύση, αν όχι καθ' ολοκληρίαν, τουλάχιστον εφ' ικανόν μέρος.

Νέον όμως γεωγραφικόν όρον, οίον προτείνει ο κύριος Γεννάδης, ούτε ότε συνετάσσομεν τον Πίνακα των Ελληνικών χωρών, εδημιουργήσαμεν, ούτε νυν ηθέλομεν συμβουλεύση πλασθή, διά τον απλούστατον λόγον ότι ουδείς ήθελε αποδεχθή αυτόν· ούτε οι Βούλγαροι, οίς και δεν συμφέρει, ούτε οι Οθωμανοί, οίτινες κανενός είδους Μακεδονίαν δεν γνωρίζουσιν ή τουλάχιστον δεν αναγνωρίζουσιν· ούτε ίσως αυτοί οι φίλα ημίν φρονούντες, αφού είναι βέβαιον ότι και ημείς αυτοί ελέγομεν άχρι τούδε Μακεδονίαν ό,τι και οι Βούλγαροι.

Πολύ σπουδαιότερον και πρακτικώτερον δυνάμεθα να ωφεληθώμεν εκ των υπό στοιχ. Β συνημμένων σημειώσεων αίτινες συνετάχθησαν επί τη βάσει της προφορικής ημών διαλέξεως ότε επ' εσχάτων έλαβον την τιμήν να σας ίδω εν τω υπουργείω.

Μετά βαθέος σεβασμού

Ο Πρόεδρος

Κ. Παπαρρηγόπουλος

Το είδαμε εδώ: <https://www.efsyn.gr/themata/fantasma-tis-istorias/155027ta-baftisia-tis-mi-makedonias> (Ημερομ. δημοσίευσης: 24.6.2018)

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ.

ή αλλιώς

Μια απρόσμενη έκπληξη περιμένει τον κακοπροαίρετο εθνομηδενιστή που θ' ανατρέξει στον πατέρα της ελληνικής εθνικής ιστοριογραφίας για να ελέγξει την εκατέρωθεν επιχειρηματολογία των

τελευταίων χρόνων περί ταύτισης της ιστορικής βορείου Μακεδονία με το κράτος ψευδώνυμο των Σκοπίων.

Το πρώτο ζήτημα που τίθεται, με βάση το παραπάνω άρθρο είναι καταρχάς αν τα όσα παρατίθενται είναι ακριβή και κατά δεύτερον αν παρατίθενται πλήρως τα σχετικά με τη γεωγραφική έκταση και σύνθεση της Μακεδονίας χωρία από το έργο του Παπαρρηγόπουλου.

Πριν απαντήσουμε στο ερώτημα αυτό, πρέπει να πούμε εισαγωγικά ότι το έργο «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους», του Κ. Παπαρρηγόπουλου εκδόθηκε για πρώτη φορά σε 5 τόμους το διάστημα 1860-1874. Οι τρεις τελευταίοι τόμοι, περιέχουν κείμενα που, παραδόξως, έχουν παραλειφθεί από όλες τις νεότερες εκδόσεις. Ο Επίλογος εκδόθηκε το 1877 και είναι ένα εκτεταμένο ιστορικό δοκίμιο. Η «Επίτομος ιστορία -τα διδακτικώτερα πορίσματα της Ιστορίας του ελληνικού έθνους» εκδόθηκε το 1899 και, κατά τον ίδιο τον Παπαρρηγόπουλο “...ουδέν άλλο [είναι] ή εκλογή και σύνοψις, έστιν ότε δε και επανόρθωσις των γεγονότων, όσα αφηγήθην εκτενέστερον εν τη πεντατόμω ιστορία μου”

Το έργο του Παπαρρηγόπουλου γνώρισε γενικώς πολλές ανατυπώσεις με προσθήκες, σημειώσεις, αναθεωρήσεις, συμπληρώσεις, αναδιατάξεις στην αρίθμηση των τόμων κ.λπ. από διάφορους συγχρόνους και μεταγενέστερους του συγγραφέα επιστήμονες. Επομένως όταν παραπέμπουμε στην «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους» του Παπαρρηγόπουλου θα πρέπει οπωσδήποτε να λέμε και σε ποια έκδοση του έργου αναφερόμαστε. Τα χωρία που παρατίθενται εδώ είναι από την πρώτη έκδοση του έργου, για την οποία ασφαλώς δεν τίθεται ζήτημα απόδοσης του κειμένου σε άλλον, πλην του Παπαρρηγόπουλου, συγγραφέα. Στις μεταγενέστερες επανεκδόσεις μόνο μετά από σύγκριση με το πρωτότυπο μπορεί να καταλήξει κάποιος στο συμπέρασμα αν πρόκειται για κείμενο του Παπαρρηγόπουλου ή για προσθήκη άλλου συγγραφέα.

Ερχόμαστε λοιπόν στο προκείμενο.

Το δημοσίευμα γράφει ότι:

Στην πρώτη παράγραφο περί Μακεδονίας πληροφορούμαστε πως υπήρξαν δυο διαδοχικές οριοθετήσεις της αρχαίας εκείνης χώρας.

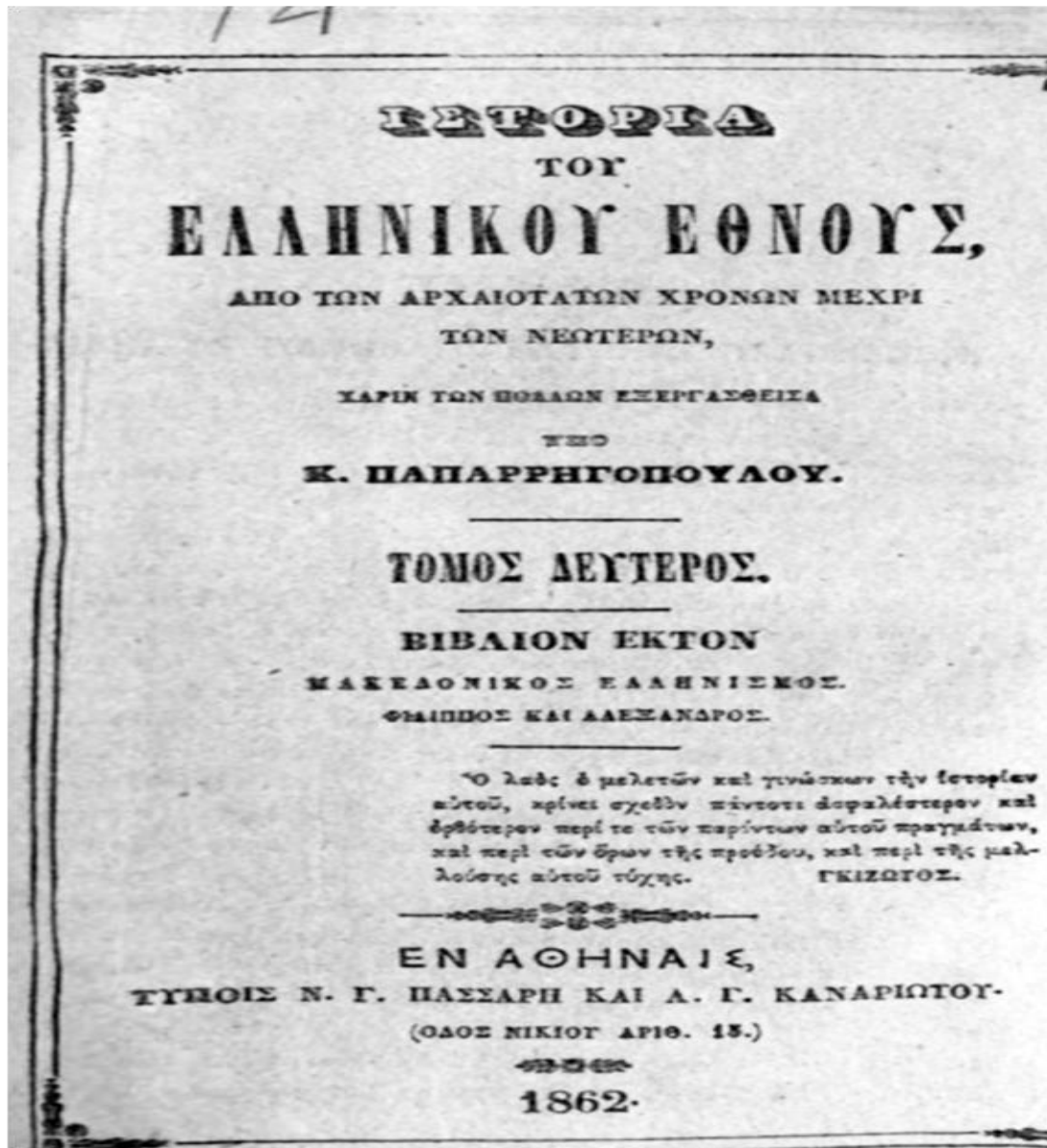
Η αρχική περιλάμβανε μόνο την ενδοχώρα της σημερινής ελληνικής Δυτικής Μακεδονίας και τη νοτιοδυτική ΠΓΔΜ, δίχως να φτάνει καν μέχρι τη θάλασσα.

Η δεύτερη οριοθέτηση, μετά τις κατακτήσεις του Φιλίππου, είναι αυτή που καθιερώθηκε στη συνέχεια παγκοσμίως ως «Μακεδονία» –και προς βορράν έφτανε μέχρι το όρος Σκάρδος (Σαρ Πλάνινα), τα σύνορα δηλαδή ΠΓΔΜ και Κοσσυφοπεδίου.

Επί λέξει:

«Επί Φιλίππου η Μακεδονία έλαβεν έκτασιν μεγάλην, η δε αρχαιότερα Μακεδονία ήτο πολύ μικροτέρα. Η αρχαία μικρά αύτη Μακεδονία δεν έφθανεν, ως βραδύτερον, μέχρι του Θερμαϊκού κόλπου, αλλά περιωρίζετο εις τας περί τον άνω Αλιάκμονα και τον άνω Εριγώνα χώρας [...]. Και ούτος μεν ήτο ο πυρήν της Μακεδονίας. Η δε ευρυτέρα χώρα εις ην μετεδόθη βραδύτερον το όνομα εκείνο, καίτοι ορεινή ούσα και διατεμνομένη υπό πολλών πλαγίων κλάδων του Σκάρδου όρους, περιλαμβάνει τρία μεσόγεια πεδία. Εκ τούτων το βορειότατον είναι το πεδιον το σήμερον καλούμενον Τέτοβο ή Καλκάνδερε»

Ερχόμαστε στο κείμενο του Παπαρρηγόπουλου τώρα: Ο δεύτερος τόμος της πρώτης έκδοσης (διαθέσιμος εδώ: https://books.google.gr/books?id=H5Q2AAAAMAAJ&printsec=frontcover&hl=el&source=gbs_atb&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false) ξεκινά με το «Έκτο βιβλίο» του έργου (τα βιβλία 1-5 είναι στον πρώτο τόμο), το οποίο και αναφέρεται στην αρχαία Μακεδονία από την εποχή του Φιλίππου και εξής.

Στις πρώτες δύο σελίδες του βιβλίου γίνεται αναφορά για τη γεωγραφική έκταση της Μακεδονίας:

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

ΜΕΧΡΙ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης, ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους περιγράφεται κυρίως εἰς τὰς πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ τὴν Κεραυνίων ὄρεων χώραν. Ἡ ἀρχαία Ἑλλάς ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Ἰωνίου καὶ Ἰουδαίας μέχρι τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γαλιτίας. Ἡ ἀρχαία Ἑλλάς ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Ἰωνίου καὶ Ἰουδαίας μέχρι τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γαλιτίας. Ἡ ἀρχαία Ἑλλάς ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Ἰωνίου καὶ Ἰουδαίας μέχρι τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γαλιτίας.

— 2 —

Ἡστανόν, ἐν καὶ τὸ μεταξὺ Μακεδονίας καὶ Ἡστανίου ἔρα εὐδύ-
πυτα ἀρχαῖος ἐπίσημος.

Ἡ αὐτὴ περιγραφήν τῆς παλαιᾶς Μακεδονίας εἶχεν οὐδὲν ἕτερον ἔκτος τοῦ λόγου αἰθίων καὶ τῶν ἐν ἑσπέρῳ οὐρανῷ καὶ διατεταμένων ἐπὶ πολλῶν πτερυγίων ἀεθίων τῶν Σαβάρων ἔθνος, περιλαμβανόν τρεῖς μεγάλας παλίας. Ἐκ τούτων τὸ βορειότερον εἶχε τὸ πλεῖστον τὸ σύμπαν καλεόμενον Τίτυος ἢ Καλακώδωρον, τὸ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς καὶ τῶν ἐν ἑσπέρῳ οὐρανῷ τῶν Ἄξιον πεταγῶν. Ἐκτετατοί ἔρχονται τὸ πλεῖστον τῶν Ἰταλίων, τὸ ἀπὸ τῆς βορρᾶς κατὰ μέρος μετὰ τῆς ἀρχαίας Ἰταλικῆς καὶ ἀπὸ τῆς βορρᾶς ἢ Ἐργῶν ἀεθίων εἰς τὸν Ἄξιον πεταγῶν. Ἐκ τῆς βορρᾶς κατὰ μέρος μετὰ τῆς ἀρχαίας Ἰταλικῆς καὶ ἀπὸ τῆς βορρᾶς ἢ Ἐργῶν ἀεθίων εἰς τὸν Ἄξιον πεταγῶν. Ἐκ τῆς βορρᾶς κατὰ μέρος μετὰ τῆς ἀρχαίας Ἰταλικῆς καὶ ἀπὸ τῆς βορρᾶς ἢ Ἐργῶν ἀεθίων εἰς τὸν Ἄξιον πεταγῶν.

Ο Παπαρρηγόπουλος γράφει σε αυτές τις δύο σελίδες τα εξής:
Μέχρι τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης, ἡ ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους περιορίζεται κυρίως εἰς τὰς πρὸς μεσημβρίαν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν Κεραυνίων ὄρεων χώραν·

[Σημείωση: Τα **Κεραύνια Ὄρη** (ἢ Ὄρη της Χειμάρρας) εἶναι παράκτια οροσειρὰ της σημερινῆς νοτιοδυτικῆς **Αλβανίας**.]

Ἡ περιοχή των Κεραυνίων στον χάρτη:

ἔκτοτε ὅμως [δηλαδή μετὰ τὴν μάχη τῆς Χαιρώνειας, τὸ 338 π.Χ, ὅταν ὁ μακεδονικὸς στρατὸς τοῦ **Φιλίππου Β΄**, με επικεφαλῆς τοῦ μακε-

δονικού ιππικού τον 18χρονο Αλέξανδρο νίκησε τις ενωμένες δυνάμεις της Αθήνας, της Θήβας (Κοινό των Βοιωτών), της Κορίνθου, της Αχαΐας, των Μεγάρων και άλλων δυνάμεων της νότιας Ελλάδας] κυριώτατον τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὀρμητήριον ἀποβαίνει, ἐπὶ τινα χρόνον, ἢ πρὸς βορρᾶν τῆς Θεσσαλίας χώρα, ἢ καλουμένη Μακεδονία. **Ἐπὶ Φιλίππου ἢ Μακεδονία ἔλαβεν ἕκτασιν μεγάλην, ἢ δὲ ἀρχαιοτέρα Μακεδονία ἦτο πολὺ μικροτέρα.** Ἴνα κατανοήσωμεν καλῶς ὅποια τις ἦν αὕτη ἀνέκαθεν, πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ὁ Πίνδος δὲν διαχωρίζει μόνον τὴν Ἡπειρον ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ διασχίζει καθέτως τὴν ἑλληνικὴν χερσόνησον καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς ὀριζοντείου ὀρεινῆς σειρᾶς, τῆς ἀρχομένης ἀπὸ τῶν Ἄκροκεραραυνίων καὶ ληγούσης εἰς τὸν Ὀλυμπον· εἰς δὲ τὸ βορρῆιον αὐτοῦ τοῦτο τμῆμα ὀνομάζεται ἰδίως Σκάρδος. **Ἡ ἀρχαία λοιπὸν Μακεδονία ἔκειτο** πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σκάρδου καὶ πρὸς βορρᾶν τῶν Καμβουνίων ὀρέων,

[Σημείωση: Ο **Σκάρδος** (σερβικά, Шар планина / Σαρ πλανίνα, αλβανικά: Malet e Sharrit / Μάλετ ε Σάρριτ) εἶναι οροσειρά που επεκτείνεται ἀπὸ τὸ **Κοσσυφοπέδιο** καὶ τὰ βορειοδυτικὰ Σκόπια ἕως τὴ βορειοανατολικὴ **Αλβανία**.]

Ἡ περιοχή του Σκάρδου στον χάρτη:

[Σημείωση: τὰ **Καμβούνια** ὄρη ἀπλώνονται κατὰ μῆκος τῶν συνόρων τῶν **νομῶν Λάρισας** καὶ **Κοζάνης** ἐνῶ ἓνα τμῆμα τοὺς εἰσχωρεῖ καὶ

στον [νομό Γρεβενών](#). Περικλείονται στα ανατολικά από τον [Όλυμπο](#), στα βορειανατολικά από τα [Πιέρια](#), στα δυτικά από τα [Χάσια](#), στα νότια από τα [Αντιχάσια](#) ενώ βόρεια καταλήγουν στην τεχνητή λίμνη του [Αλιάκμονα](#)]

Η περιοχή των Καμβουνίων στον χάρτη:

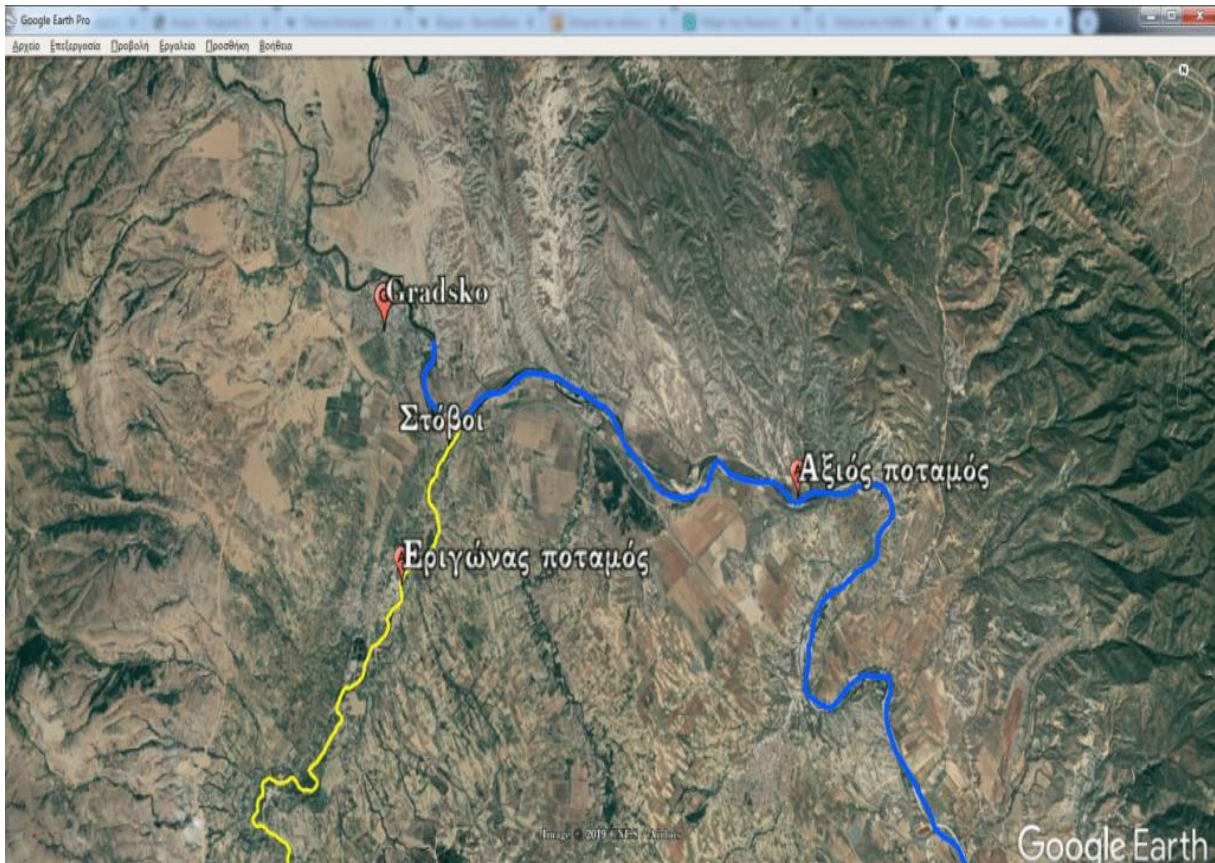

ἄτινα μετὰ τοῦ Ὀλύμπου ἀποτελοῦσι τὰ ἀρκτικά τῆς Θεσσαλίας σύνορα· πρὸς ἀνατολὰς δὲ δὲν ἔφθανεν, ὡς βραδύτερον, μέχρι τοῦ **θερμαϊκοῦ κόλπου**, ἀλλὰ μόνον μέχρι τοῦ **Βερμίου Ὄρους**, ἥτοι μέχρι τῆς Βερροίας καὶ τῆς Ἐδέσσης, ὥστε ἡ Μακεδονία τότε **περιωρίζετο εἰς τὰς περὶ τὸν ἄνω Ἀλιάκμονα καὶ τὸν ἄνω Ἐριγῶνα χώρας**, ἐκτεινομένη μόνον μέχρι τῆς συμβολῆς τοῦ Ἐριγῶνος μετὰ τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ· διότι αἱ περὶ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν χῶραι αἱ κείμεναι ἀνωτέρω τοῦ σημείου ἐκείνου, ἀνήκον, ὡς φαίνεται εἰς τὴν Παιονίαν, ἂν καὶ μεταξὺ Μακεδονίας καὶ Παιονίας ὄρια οὐδέποτε ἀκριβῶς ὠρίσθησαν.

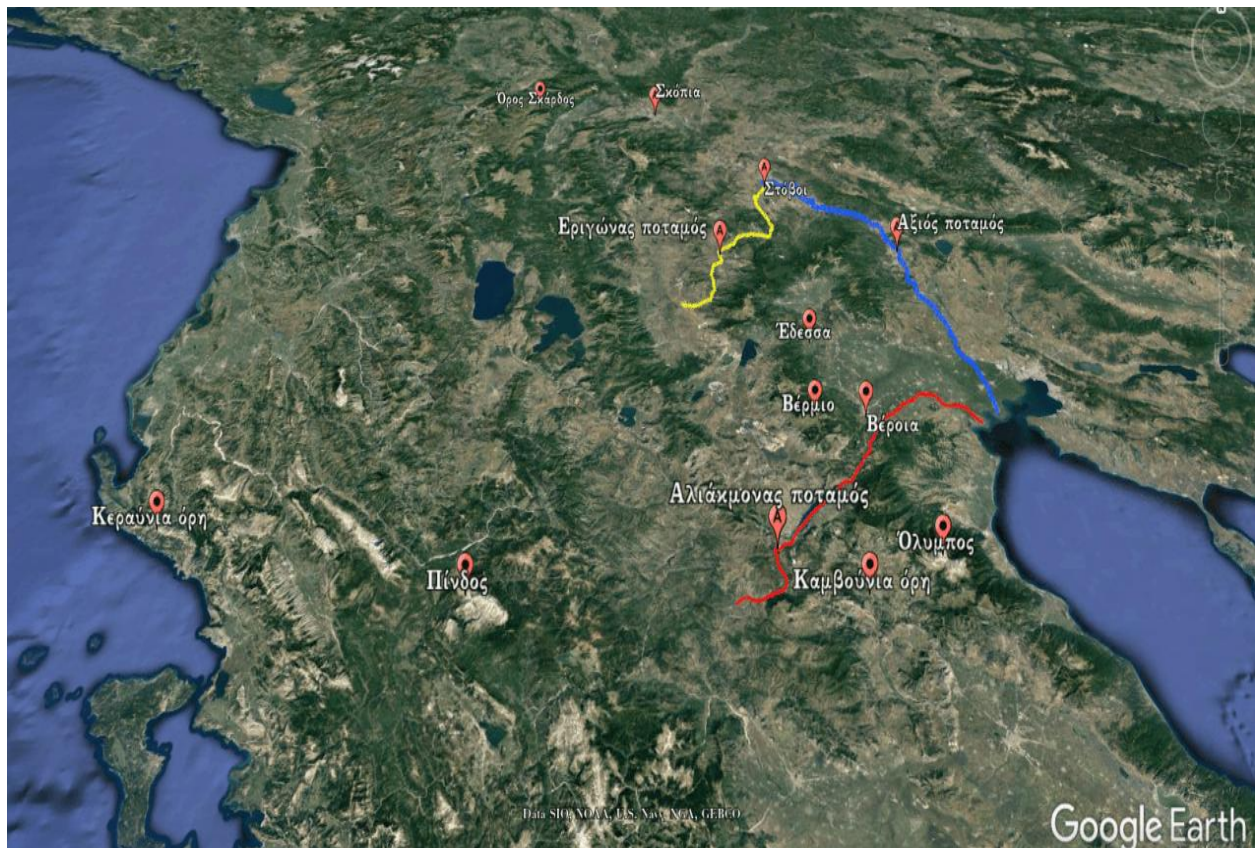
[Ο **Εριγῶνας** (**Λατινικά**: Erigonus, **σλαβοβουλγαρικά** Црна [Τσρνα]) εἶναι μεγάλος παραπόταμος του **Αξιού** και ένας από τους μεγαλύτερους ποταμούς της **Βόρειας Μακεδονίας**. Πηγάζει δυτικά του **Κρούσεβου** και ρέει αρχικά νότια διαρρέοντας την πεδιάδα του **Μοναστηρίου**. Κοντά στα ελληνικά σύνορα στρέφεται βορειοανατολικά και διασχίζει μία περιοχή με υψώματα δημιουργώντας ένα μακρύ φαράγγι. Μετά από διαδρομή 207 χιλιομέτρων συμβάλλει στον **Αξιό** κοντά στην πόλη Γκράτσκο. Λίγο πριν την συμβολή του στον Αξιό τα νερά του συγκεντρώνονται σε μία τεχνητή λίμνη που χρησιμεύει για την άρδευση της κοντινής πεδιάδας και για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.]

Σημείωση: τι ορίζει ως αρχαία Μακεδονία ο Παπαρρηγόπουλος; Αρχαία Μακεδονία είναι η περιοχή **ΝΟΤΙΩΣ** της συμβολής των ποταμών **Αξιού και Εριγώνος**, δηλαδή το σημείο που βρίσκεται η αρχαία πόλη **Στόβοι**. Οι **Στόβοι** ως γνωστόν ήταν αρχαία πόλη της **Παιονίας**, που στη συνέχεια κατακτήθηκε από τους **Μακεδόνες** και αργότερα έγινε πρωτεύουσα της ρωμαϊκής επαρχίας της **Δεύτερης Μακεδονίας** (Macedonia Salutaris ή Macedonia Secunda). Σήμερα βρίσκεται κοντά στην πόλη Γκράντσκο (Gradsko) του κράτους των Σκοπίων). **Βορείως της πόλης των Στόβων ΔΕΝ είναι Μακεδονία αλλά Παιονία**, σύμφωνα με τον **Κ. Παπαρρηγόπουλο**.

Η συμβολή των ποταμών Αξιού και Αριγώνα και η αρχαία πόλη των Στόβων

Όλα τα ονόματα που αναφέρει ο Παπαρρηγόπουλος και η θέση τους στον χάρτη (και η πόλη των Σκοπίων, επιπλέον, για να βλέπουμε πού βρίσκεται στον χάρτη σε σχέση με τις αναφερόμενες περιοχές)

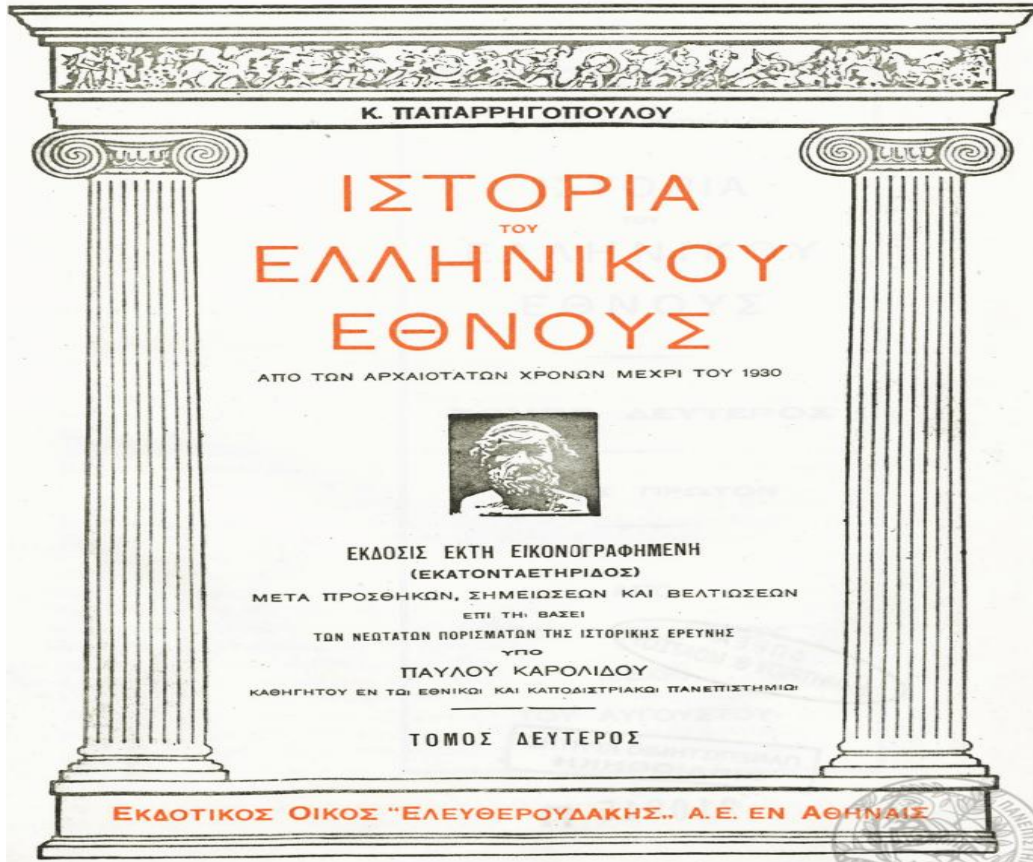
Ερώτημα 1: Η πόλη των Σκοπίων και η ευρύτερη βόρεια περιοχή του σύγχρονου κράτους των Σκοπίων περιλαμβάνεται στην αρχαία Μακεδονία κατά Παπαρρηγόπουλο; Απάντηση: ΟΧΙ.

Ερώτημα 2: Η περιοχή που «ἔκειτο πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σκάρδου» περιλαμβάνεται τελικῶς ἢ ὄχι στην Αρχαία Μακεδονία κατά Παπαρρηγόπουλο; Απάντηση: αρχικῶς λέει ὅτι περιλαμβάνεται ἀλλὰ κατόπιν ὁ ἴδιος διευκρινίζει ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν Παιονία.

Συμπέρασμα: Ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Παιονία στὴν περιγραφή του Παπαρρηγόπουλου ἐν πολλοῖς ταυτίζονται: στὴν ἀρχαία Μακεδονία συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν Παιονία. Δὲν καθορίζει τὰ σύνορα μεταξύ τῶν δύο περιοχῶν γιατί δὲν τὸν ἐνδιαφέρει νὰ ψάξει περαιτέρω τὰ ὅρια αὐτῶν τῶν δύο περιοχῶν στὴν ἀρχαιότητα.

Τὸ συμπέρασμα ὅτι στὴν ἀφήγηση του Παπαρρηγόπουλου συμπεριλαμβάνεται στὴ Μακεδονία καὶ ἡ Παιονία ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ μεταγενέστερη ἐπανεκδοσὴ τοῦ ἔργου του Παπαρρηγόπουλου, ἡ ὁποία ἐγίνε με «προσθήκες, σημειώσεις καὶ βελτιώσεις» τοῦ Παύλου Καρολίδη (πιθανότατα στὶς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνα): στὴ σελίδα 45 τοῦ Β΄ τόμου ὁ Καρολίδης σχεδιάζει χάρτη τοῦ Βασιλείου τῆς Μακεδονίας, ὅπου ἐμφανίζεται ἡ ἐκστὰση τοῦ βασιλείου τόσο πρὶν ὅσο καὶ μετὰ τὴ βασιλεία τοῦ Φιλίππου Β΄. Εἶναι σαφές ὅτι τὸ βασίλειο περιλαμβάνει -μεταξύ ἄλλων

περιοχών- και την Παιονία, ως κτήση. Το όνομα της χώρας αναγράφεται ξεκάθαρα στον χάρτη από τον Καρολίδη:

σ. 45:

πρὸς ἀπάσας τὰς ἐπιθυμίας πλείστης εὐπορήσαντες ἀπολαύσεως, οὔτε κατὰ τὴν σωματικὴν δύναμιν διὰ ταῦτα οὐδέποτε ἠλαττώθησαν οὔτε κατὰ τὰς ψυχικὰς δομὰς οὐδὲν

Σημείωση: **Παιονία** είναι κατά την αρχαιότητα η περιοχή και το βασίλειο των **Παιόνων**. Τα ακριβή αρχικά όρια της Παιονίας, όπως και η πρώιμη ιστορία των κατοίκων της, είναι ασαφή, αλλά είναι γνωστό ότι βρισκόταν αμέσως βόρεια της **αρχαίας Μακεδονίας**, και στα νοτιοανατολικά της **Δαρδανίας** (η οποία αντιστοιχεί στο σύγχρονο **Κοσσυφοπέδιο**). Στα ανατολικά βρίσκονταν τα θρακικά βουνά και στα δυτικά οι **Ιλλυριοί**. Η Παιονία διαχωριζόταν από τη Δαρδανία με τα όρη μέσω των οποίων διέρχεται ο ποταμός **Αξιός** από την πεδιάδα των **Σκουπών** (σημερινά **Σκόπια**) στην κοιλάδα της **Βυλάζωρα** (σημερινά **Βελεσά**). Η αρχαία Παιονία αντιστοιχεί γεωγραφικά με σχεδόν ολόκληρο το σύγχρονο κράτος των Σκοπίων.]

Σήμερα γνωρίζουμε ότι η εξάπλωση του Μακεδονικού Βασιλείου από το 431 π.Χ. έως και το 336 π.Χ. είχε ως εξής:

Συνεχίζει ο Παπαρρηγόπουλος στο κείμενό του ως εξής:

Ἡ οὕτω περιωρισμένη τὸ πάλαι Μακεδονία [δηλαδή η περιοχή που αναφέρθηκε προηγουμένως] εἶχεν οὐδὲν ἦττον ἕκτασιν λόγου ἀξίαν· καίτοι δὲ ὀρεινὴ οὕσα καὶ διατεμνομένη ὑπὸ πολλῶν πλαγίω κλάδων τοῦ Σκάρδου ὄρους, περιλαμβάνει τρία μεγάλα πεδία. Ἐκ τούτων τὸ βορειότατον εἶναι τὸ πεδῖον καλούμενον Τέτοβο ἢ Καλκάνδρα, τὸ περὶ τὰς πηγὰς καὶ τὸν ἄνω ῥοῦν τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ. Ἐπειτα ἔρχεται τὸ

πεδίων τῶν Βιτωλίων, τὸ ὁποῖον συμπίπτει κατὰ μέγα μέρος μετὰ τῆς ἀρχαίας Πελαγονίας καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ Ἐριγῶν ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἄξιον ποταμόν. ἔτει δὲ κατωτέρω κεῖται τὸ μεγαλύτερον καὶ κυματοειδέστερον πεδίων τῶν Γρεβενῶν καὶ τῆς Ἀνασελίτσας [= Νεάπολη Κοζάνης σήμερα], τὸ περιλαμβάνον τὸν ἄνω Ἀλιάκμονα καὶ τὰ εἰς τοῦτον ἐκβάλλοντα ποτάμια. Ἡ τελευταία αὕτη χώρα διαιρεῖται ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας δι' ὄρεινῆς σειρᾶς μακρᾶς μὲν ὁπωσοῦν, περιεχούσης ὅμως πολλὰς καὶ εὐκόλους προσόδους, ὥστε τὸ θεσσαλικὸν πεδίων φαίνεται συδεδεμένον μὲν οὕτως εἰπεῖν μὲ τὰ τρία προεκτιθέντα. Αἱ δὲ τέσσαρες αὗται λεκάναι, αἵτινες ἅπασαι κεῖνται πρὸς ἀνατολὰς τῆς μακρᾶς καὶ καθέτου ὄρεινῆς τοῦ Σκάρδου καὶ τοῦ Πίνδου σειρᾶς, ἔχουσι καὶ τοῦτο τὸ κοινόν, ὅτι ἅπασαι μὲν εἶναι πανταχόθεν ὑπὸ ὀρέων ὑψηλοτάτων περιπεφραγμέναι, ὧν ἕκαστον ἐν μόνον ἔχει ἄνοιγμα πρὸς ἐκροὴν τῶν ὑδάτων δι' ἐνὸς καὶ μόνου ποταμοῦ, Ἄξιοῦ, Ἐριγῶνος, Ἀλιάκμωνος, Πηνειοῦ. ἅπασαι δὲ, εἰ καὶ κείμεναι πολὺ ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, διακρίνονται ὅμως κατὰ μέγα μέρος διὰ τῆν ταχύτητα καὶ τῆν εὐφορίαν τῆς γῆς αὐτῶν, μάλιστα δὲ τὰ πεδία τοῦ Τέτοβου, τῶν Βιταλίων καὶ τῆς Θεσσαλίας, ἐνῶ αἱ πρὸς δυσμὰς τοῦ Πίνδου καὶ τοῦ Σκάρδου ἀλβανικαὶ κοιλάδες ἔχουσιν ἔδαφος λεπτὸν καὶ τιτανῶδες. Καὶ περὶ μὲν τῆς Θεσσαλίας ὠμίλησαμεν ἄλλοτε ἐν ἐκτάσει, ἐν ἀρχῇ τοῦ δευτέρου βιβλίου· τὸ δὲ **βορειότερον πεδίων τοῦ Τέτοβο κατεῖχето, ὡς προείπομεν, κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τῶν Παίωνων· οἱ δὲ ἀρχαιότεροι Μακεδόνες κατώκουν ἰδίως εἰς τὰ πεδία τῶν Βιτωλίων καὶ τοῦ Ἀλιάκμονος καὶ εἰς τὰ περὶ ταῦτα καὶ ἐντὸς αὐτῶν ὄρη.**

Παρατήρηση: Καὶ πάλι ἀναφέρεται ὅτι ἡ περιοχὴ τοῦ ὄρους Σκάρδου, περὶ τὸ Τέτοβο, εἶναι μέρος τῆς Μακεδονίας ἀλλὰ «κατεῖχето» ἀπὸ τοὺς Παίονες. Εἰς πρὸς να σταθοῦμε υποχρεωτικὰ καὶ να θέσουμε τα εξῆς ἐρωτήματα:

- Οἱ Παίονες εἶναι λαὸς μεταγενέστερος ἀπὸ τοὺς Μακεδόνες;

Απάντηση: Ὁχι, εἶναι λαὸς σύγχρονος τῶν Μακεδόνων.

- Κατέλαβαν οἱ Παίονες κάποια περιοχὴ που προηγουμένως ἀνήκε στους Μακεδόνες;

Απάντηση: Ὁχι, τὸ ἀντίστροφο συνέβη. Οἱ Μακεδόνες κατέκτησαν περιοχές που ἀνήκαν προηγουμένως στους Παίονες

- Γιατί ὁ Παπαρρηγόπουλος περιλαμβάνει μια περιοχὴ στην ἀρχαία Μακεδονία, αὐτὴν τοῦ Τέτοβου, στοὸρος Σκάρδος, λέγοντας ὅτι «κατεῖχето» ἀπὸ τοὺς Παίονες; Ἡ περιοχὴ αὐτὴ ἦταν κανονικὰ παιονικὴ

και αν «κατείχε» κάποιος εδάφη, αυτοί ήταν οι αρχαίοι Μακεδονές που επέκτειναν –προς βορρά- το αρχικό τους Βασίλειο σε βάρος των αρχαίων γειτονικών τους λαών: Ιλλυριών, Παιόνων και Θρακών.

Την απάντηση στο τρίτο ερώτημα τη δίνει (αφελώς) το ίδιο το δημοσίευμα που παρερμηνεύει εσκεμμένα τον Παπαρρηγόπουλο και αδυνατεί να ερμηνεύσει τα «επιχειρήματα» που αυτό το ίδιο παρουσιάζει:

Η οριοθέτηση που επικαλείται στην «Ιστορία» του ο Παπαρρηγόπουλος δεν ήταν καινούργια.

Πηγή του ίδιου και των συγχρόνων του αποτελούσαν οι μεγάλοι γεωγράφοι της αρχαιότητας:

Ο Στράβων (1ος αι. μ.Χ.) περιγράφει ως βόρειο σύνορο της Μακεδονίας τη νοητή γραμμή Σκάρδου – Ορβήλου [σημ. Πιρίν] – Ροδόπης (Strabonis Geographica, Βερολίνο 1852, τ.Α΄, σ.376-7).

- Ο Κλαύδιος Πτολεμαίος (2ος αι. μ.Χ.) ως όριο Μακεδονίας – Ιλλυρίδας – Ανω Μοισίας αναφέρει κι αυτός τον Σκάρδο (Claudii Ptolemaei Geographia, Λειψία 1843, τ.Α΄, σ.192-3, 132-3 & 180-1).

- Ο Πausανίας, επίσης του 2ου αιώνα, δεν ασχολήθηκε πάλι καθόλου με τη Μακεδονία. Το δεκάτομο έργο του «Ελλάδος περιήγησις» αφορά μόνο την Πελοπόννησο και τη σημερινή Στερεά.

Ποιες είναι λοιπόν οι πηγές του Παπαρρηγόπουλου; Οι αρχαίοι γεωγράφοι της **ρωμαϊκής** περιόδου: Στράβων (64 π.Χ. – 24 μ.Χ.), Κλ. Πτολεμαίος (100–170 μ.Χ.) και Πausανίας (110-180 μ.Χ.).

Ο Πausανίας αναφέρεται μεν σε πολλά σημεία του έργου στη Μακεδονία αλλά δεν δίνει γεωγραφικό ορισμό της περιοχής, σε αντίθεση με τους άλλους δύο προαναφερθέντες γεωγράφους.

Ο Στράβων ορίζει τη Μακεδονία ως εξής:

“Οτι ἡ Μακεδονία περιορίζεται ἐκ μὲν δυσμῶν τῇ παραλία τοῦ Ἰαδρίου, ἐξ ἀνατολῶν δὲ τῇ παραλλήλῳ ταύτης μεσημβρινῇ γραμμῇ τῇ διὰ τῶν ἐκβολῶν Ἰβρου ποταμοῦ καὶ Κυψέλων πόλεως, ἐκ βορρᾶ δὲ τῇ νοουμένη εὐθείᾳ γραμμῇ τῇ διὰ Βερτίσκου ὄρους καὶ Σκάρδου καὶ Ὀρβήλου καὶ Ῥοδόπης καὶ Αἴμου· τὰ γὰρ ὄρη ταῦτα ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ Ἰαδρίου διήκει κατὰ εὐθείαν γραμμὴν ἕως τοῦ Εὐξείνου, ποιοῦντα χερρόνησον μεγάλην πρὸς νότον, τήν τε Θράκην ὁμοῦ καὶ Μακεδονίαν καὶ Ἰππειρον καὶ Ἀχαΐαν· ἐκ νότου δὲ τῇ Ἐγνατία ὁδῷ ἀπὸ Δυρραχίου

πόλεως πρὸς ἀνατολὰς ἰοῦσιν ἕως Θεσσαλονικείας· καὶ ἔστι τὸ σχῆμα τοῦτο τῆς Μακεδονίας παραλληλογράμμου ἔγγιστα.

(βιβλίο 7α, Κεφ. 1, §10.1-§11.1)

Και την Παιονία ως εξής:

Ἡ δὲ Παιονία τούτοις μὲν ἔστι πρὸς ἕω τοῖς ἔθνεσι, πρὸς δύσιν δὲ τοῖς Θρακίοις ὄρεσι, **πρὸς ἄρκτον**

δ' ὑπέγκεται τοῖς Μακεδόσι, διὰ Γορτυνίου πόλεως καὶ Στόβων ἔχουσα τὰς εἰσβολὰς ἐπὶ τὰ πρὸς στενὰ δι' ὧν ὁ Ἄξιός ῥέων δυσεἰσβολὸν ποιεῖ τὴν Μακεδονίαν ἐκ τῆς Παιονίας, ὡς ὁ Πηνειὸς διὰ τῶν Τεμπῶν φερόμενος ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος αὐτὴν ἐρυμνοῖ· πρὸς νότον δὲ τοῖς Αὐταριάταις καὶ Δαρδανίοις καὶ Ἄρδιαίοις ὁμορεῖ· ἐκτέταται δὲ καὶ μέχρι Στρυμόνος ἢ Παιονία.

Εἶναι προφανές ὅτι ἡ περιοχή που περιγράφει ὁ Στράβων ως ἀρχαία Μακεδονία με τὴν περιοχή που εἶδαμε προηγουμένως να περιγράφει ὁ Παπαρρηγόπουλος ως ἀρχαία Μακεδονία ἔχουν τεράστιες γεωγραφικὲς αποκλίσεις. Εἶναι ἐπίσης προφανές ὅτι τὸ βόρειο ὄριο τῆς ἀρχαίας Μακεδονίας εἶναι ἡ πόλη Στόβοι. Ἀπὸ τοὺς Στόβους καὶ πάνω εἶναι ἡ περιοχή τῆς ἀρχαίας Παιονίας.

Να σημειώσουμε παρενθετικά ὅτι ὁ Παπαρρηγόπουλος στὴν περιγραφή του δὲν ορίζει καὶ ποιο εἶναι τὸ δυτικὸ ὄριο τῆς Μακεδονίας (δὲν ἀναφέρεται π.χ. πουθενά ὁ ποταμὸς Νέστος).

Ερχόμαστε τώρα στὸν Κλαύδιο Πτολεμαῖο. Στὸ γνωστὸ ἔργο του, ἐκτός ἀπὸ ἀναλυτικότερη περιγραφή ὅλης τῆς περιοχῆς τῆς Μακεδονίας καὶ τῶν πόλεων που αὐτὴ περιλαμβάνει, ἔχουμε καὶ χάρτη τῆς περιοχῆς. Οἱ χάρτες τοῦ Πτολεμαίου εἶναι οἱ ἀρχαιότεροι σωζόμενοι που εἰκονίζουν τὶς περιοχὲς τοῦ ἀρχαίου κόσμου:

Μακεδονίας θέσις.

[Εὐρώπης πίναξ ι'.]

Ἡ Μακεδονία περιορίζεται ἀπὸ μὲν ἄρκτων ταῖς ἐκτεθειμέναις πλευραῖς Δαλματίας καὶ Μυσίας τῆς ἄνω καὶ Θράκης· ἀπὸ δὲ δυσμῶν τῷ Ἰονίῳ πελάγει τῷ ἀπὸ Δυρραχίου (ἦτοι Ἐπιδάμνου) μέχρι Κελύδνου ποταμοῦ κατὰ τὴν περιγραφὴν τοιαύτην·

Γαυλαντίων

Δυρράχιον με' μ' "γ" ιβ"

Πανυάσου ποτ. ἐκβολαί με' μ' γο"

"Αψου ποταμοῦ ἐκβολαί με' ιβ" μ' "

Ἐπολλωνία με' ιβ'' μ' ζ''

Ἐώου ποταμοῦ ἐκβολαί με' μ'

Αὐλῶν πόλις, ἐπίνειον μδ' "γ" λθ' "γ" ιβ''

Ἐλιμιωτῶν

Βουλλίς με' λθ' "δ''

Ἐρεσιδος

Ἐμαντία μδ' "γ" ιβ'' λθ' "

Κελύδνου ποτ. ἐκβολαί με' λθ' γ''

ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τῆ ἐντεῦθεν γραμμῆ παρὰ μὲν τὴν Ἐπειρον ἕως πέρατος, οὗ ἡ θέσις μθ' λη' "

ἐφ' ἧς γραμμῆς διατείνει τὸ Πίνδον ὄρος, οὗ τὸ μέσον ἐπέχει μοίρας μζ' γο'' λη' "δ''

παρὰ δὲ τὴν Ἐχαιῖαν ἐξῆς μέχρι τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου κατὰ πέρασ, οὗ ἡ θέσις να' λη' γ'' ιβ''

ἐφ' ἧς γραμμῆς ἔστιν ἡ Οἶτη τὸ ὄρος, οὗ τὸ μέσον ἐπέχει μοίρας ν' " λη' γ'' ιβ''

Ἐπὸ δὲ ἀνατολῶν τῷ τε εἰρημένῳ τῆς Θράκης μέρει καὶ τοῖς κόλποις τοῦ Αἰγαίου πελάγους τοῖς ἀπὸ Νέστου ποταμοῦ μέχρι τοῦ ἐκτεθειμένου πέρατος τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου, ὧν ἡ περιγραφὴ ἔχει οὕτως μετὰ τὸν Νέστον ποταμὸν, ὅς ἐστιν ὄριον τῆς Θράκης, ἐπέχων

μοίρας να' "δ'' μα' "δ''

ἐν τῷ Στρυμονικῷ κόλπῳ Ἐδωνίδος παραλίου

Νεάπολις να' δ'' μα' "δ''

Οἰσύμη ν' "γ" μα' "δ'

Στρυμόνος ποτ. ἐκβολαί ν' δ'' μα' γ'' ιβ''

Ἐμφαξίτιδος

Ἐρέθουσα ν' ζ'' μα' γ''

Στάγειρα ν' γ'' μα' ζ''

Χαλκιδικῆς

Πάνορμος λιμὴν καὶ πόλις ν' γο'' μα'

"Ἐθως ὄρος να' μα' ζ''

"Ἐθως ἄκρον καὶ πόλις να' δ'' μα' δ''

τὸ μέσον τοῦ ὄρους να' ζ'' μα'

Νύμφαιον ἄκρον να' ζ'' μ' "δ''

καὶ ἐν τῷ Σιγγιτικῷ κόλπῳ

Στρατονίκη ν' "γ" ιβ'' μ' "γ" ιβ''

"Ἐκανθος ν' γο'' μ' "γ" ιβ''

Σίγγος ν' " μ' γο"
 Παρακτίας
 "Αμπελος ἄκρα να' δ" μ' "
 Δέρρις ἄκρα να' δ" μ' γ"
 Τορώνη ν' "δ" μ' γ" ιβ"
 τοῦ Τορωναϊκοῦ κόλπου ὁ μυχός
 ν' γο" μ' γ" ιβ"
 Παλλήνης τῆς χερσονήσου ὁ αὐχὴν να' μ' ιβ"
 Καναστραῖον ἄκρον να' δ" λθ' "γ" ιβ"
 Κασσάνδρεια να' ιβ" μ'
 καὶ ἐν τῷ Θερμαϊκῷ κόλπῳ
 Χάβριος ποταμοῦ ἐκβολαί ν' γο" μ' ιβ"
 Γιγωνίς ἄκρα ν' " μ' ιβ"
 Ἄμφαξίτιδος
 Θεσσαλονίκη μθ' "γ" μ' γ"
 Ἐχεδώρου ποτ. ἐκβολαί μθ' "δ" μ' δ"
 Ἄξιου ποταμοῦ ἐκβολαί μθ' γο" μ' ζ"
 Πιερίας
 Λυδίου ποταμοῦ ἐκβολαί μθ' " μ'
 Πύδνα μθ' γο" λθ' "δ"
 Ἄλιάκμονος ποτ. ἐκβολαί μθ' "γ" λθ' γο"
 Δῖον κολωνία ν' λθ' "ιβ"
 Βαφύρον ποταμοῦ ἐκβολαί ν' ζ" λθ' "
 Πηνειοῦ ποταμοῦ ἐκβολαί ν' " λθ' γ" ιβ"
 Πελασγιωτῶν
 Μαγνησία ἄκρα να' γο" λθ' "
 Σηπιάς ἄκρα να' "δ" λθ' δ"
 Αἰάντειον να' γο" λθ' δ"
 Ἴωλκός να' " λθ' δ"
 Φθιώτιδος ἐν τῷ Πελασγικῷ κόλπῳ
 Παγασαί ν' "γ" λη' "γ" ιβ"
 Δημητριάς ν' " λη' "γ" ιβ"
 Ποσείδιον ἄκρον να' " λη' "γ"
 Λάρισσα να' γ" λη' "δ"
 Ἐχῖνος να' ζ" λη' "δ"
 Σπέρχεια να' λη' γο"
 Θῆβαι Φθιώτιδος να' λη' "ιβ"

Σπερχειοῦ ποταμοῦ ἐκβολαί να' λη' ''
 "Αρχεται δὲ ὁ μὲν Στρυμῶν ποταμὸς
 ἀπὸ τῶν ἐν μεθορίῳ Θράκης καὶ Μακεδονίας
 ὀρέων κατὰ θέσιν ἐπέχων μοίρας
 μη' γο'' μβ'
 ὁ δὲ Ἄξιός ποταμὸς ἀπὸ τε τοῦ Σκάρδου ὄρους
 κατὰ θέσιν μζ' μα' γο''
 καὶ ἀπὸ τῶν ὑπὸ τὴν Δαλματίαν ὀρέων ὧν θέ-
 σις μζ' μα' δ''
 συμβάλλουσί τε ἀλλήλαις αἱ ἀρχαὶ κατὰ θέσιν
 μθ' δ'' μ' δ''
 ὁ δὲ Ἀλιάκμων ποταμὸς ἀπὸ τῶν Κανδαυῖων
 ὀρέων κατὰ θέσιν μζ' γο'' μ' ζ''
 ὁ δὲ Πηνειὸς ποταμὸς ἀπὸ τοῦ Πίνδου ὄρους
 κατὰ θέσιν μζ' '' λθ'
 καὶ ὁ Σπερχειὸς ποταμὸς ὁμοίως κατὰ θέσιν
 μη' '' λη' γο''
 Ὀρέων δὲ τῶν ὀνομαστῶν τοῦ μὲν
 Βερτίσκου
 τὸ μέσον ἐπέχει μοίρας μθ' ζ'' μα' δ''
 τοῦ δὲ Βερμίου ὄρους μη' '' λθ' '' γ''
 τοῦ δὲ Κερκετησίου μζ' γο'' λθ' γο''
 τοῦ δὲ Κιταρίου ὄρους μη' γο'' λθ' ''
 τοῦ δὲ Ὀλύμπου ὄρους ν' λθ' γ''
 τῆς δὲ Ὀσσης ὄρους ν' γο'' λθ' γ''
 τοῦ δὲ Πηλίου ὄρους να' ζ'' λθ' γ''
 τῆς δὲ Ὀθρύος ὄρους ν' λη' γο''
 Πόλεις δὲ εἰσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ μεσόγειοι αἶδε·
 Ταυλαντίων
 "Αρνισσα με' γ'' μ' γο''
 Ἐλιμιωτῶν
 Ἐλιμία με' γο'' λθ' γο''
 Ὀρεστίδος
 Ἄμαντία μζ' λθ' γ''
 Ἄλβανῶν
 Ἄλβανόπολις μζ' μα' ιβ''
 Ἄλμωπῶν

"Ορμα μζ' "δ" μα' "
 Εύρωπος μζ' " μα' γ"
 "Αψαλος μζ' γ" μα' ιβ"
 'Ορβηλίας
 Γαρησκός μζ' "γ" μα' γο"
 'Εορδαίων
 Σκαμπίς με' "δ" μ' γ"
 Διβολία με' "δ" μ' ζ"
 Δαυλία με' " μ'
 'Αστραίων
 "Αστραιον μζ' γ" μ' "γ"
 Παιονίας
 Δόβηρος μζ' γο" μ' "δ"
 "Αλωρος μζ' δ" μα' ζ"
 'Ιωρῶν
 "Ιωρον μζ' "δ" μα' δ"
 Σιντικῆς
 Τρίστωλος μη' μα' "
 Παρθικόπολις μη' γο" μα' γο"
 'Ηράκλεια Σιντική μθ' ζ" μα' γο"
 'Οδομαντικής καὶ 'Ηδωνίδος
 Σκοτοῦσσα μθ' " μα' "γ"
 Βέργα μθ' "γ" μα' γο"
 Γάσωρος ν' δ" μα' "γ" ιβ"
 'Αμφίπολις ν' μα' "
 Φίλιπποι ν' "δ" μα' "γ" ιβ"
 Δεσαρητίων
 Εὔια μζ' ιβ" μ' δ"
 Λυχνιδός μζ' "γ" μ' γ"
 Λυγκηστίδος
 'Ηράκλεια μζ' γο" μ' γο"
 Πελαγόνων
 Αὐδάριστος μη' μ' "γ" ιβ'
 Στόβοι μη' " μα' γ"
 Βισαλτίας
 "Αρρωλος μθ' ζ" μα' γ"
 Εὐπορία μθ' γ" μα' ζ"

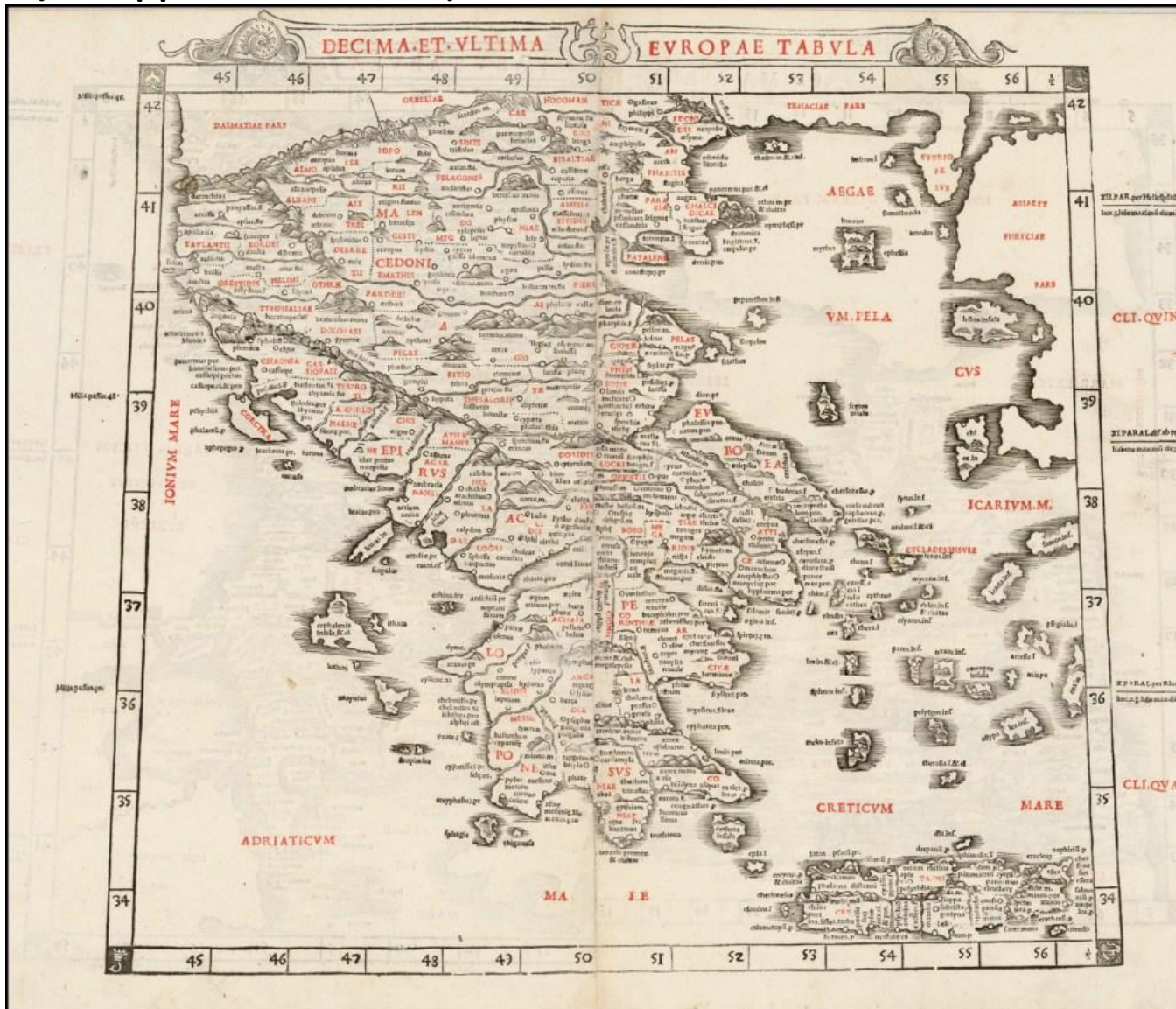
Καλλίτεροι μθ' " μα' ζ"
 "Όσσα μθ' "δ" μα'
 Μυγδονίας
 'Αντιγόνεια μη' γο" μα' ζ"
 Καλίνδοια μη' γο" μ' "γ"
 Βαῖρος μη' "γ" ιβ" μ' γο"
 Φύσκει μθ' μα'
 Τέρπυλλος μθ' ζ" μ' "γ"
 Καρραβία μθ' ιβ" μ' "
 Ξυλόπολις μθ' γ" μα'
 "Άσσηρος μθ' " μ' γο"
 'Απολλωνία Μυγδονίας μθ' " μ' "
 Λήτη μθ' γ" μ' γ"
 Χαλκιδικῆς
 Αύγαία ν' δ" μ' γο"
 Παρακτίας
 Κλίται ν' γ" μ' γ"
 Μόρυλλος ν' " μ' δ"
 'Αντιγόνεια ἢ Ψαφάρά ν' "δ" μ' ζ"
 'Ημαθίας
 Εὐρωπός μζ' γ" μ' γ"
 Τύρισσα μζ' λθ' "γ" ιβ"
 Σκύδρα μζ' γο" μ' γ"
 Μίεζα μη' λθ' "δ"
 Κύρρος μη' ζ" μ' γο"
 'Ιδομένη μη' " μ' "γ"
 Γορδυνία μη' γο" μ' δ"
 "Εδεσσα μη' "δ" μ' γ"
 Βέροια μη' "δ" λθ' "γ"
 Αἰγαία μη' γο" λθ' γο"
 Πέλλα μθ' γ" μ' ιβ"
 Πιερίας
 Φυλάκαι μθ' γ" λθ' "
 Οὐάλλαι μθ' γο" λθ' "
 Παραυαίων
 'Ερίβοια μζ' γο" λθ' "δ"
 Πελασγιωτῶν

Δολίχη μζ' " λθ γο"
 Ἀζώριον μζ' "δ" λθ' "
 Πύθιον μζ' "γ" λθ' "
 Γόννος μη' ιβ" λθ' "ιβ"
 Ἄτραξ μη' " λθ' γ" ιβ"
 Ἰλέτιον μθ' ιβ" λθ' γ" ιβ"
 Σκοτοῦσσα μθ' " λθ' ζ"
 Λάρισσα ν' λθ' ζ"
 Φεραί ν' " λθ' ζ"
 Τυμφαίας
 Γυρτώνη μζ' "γ" λθ' "
 Ἐστιαιωτῶν
 Φαιστός μζ' δ" λθ' γ"
 Γόμφοι μζ' γο" λθ' ζ"
 Αἰγίνιον μη' λθ' γ"
 Τρίκκα μη' ιβ' λθ'
 Κτιμεναί μη' "δ" λθ' ζ"
 Χυρετίαι μθ' λθ'
 Μητρόπολις μθ' γ" λθ'
 Θεσσαλῶν
 Ὑπατα μζ' "γ" λη' "γ"
 Σωσθενίς μη' δ' λη' "γ"
 Ὅμιλαι μη' γο" λη' γο"
 Κύπαιρα μθ' λη' γο"
 Φαλανθία μθ' " λη' "δ"
 Φθιώτιδος
 Ναρθάκιον ν' ζ" λη' "δ"
 Κορώνεια ν' " λη' "γ"
 Μελίταια ν' γο" λθ'
 Ἐρέτρια ν' δ" λη' "γ"
 Λάμια ν' " λη' "ιβ'
 Ἡράκλεια Φθιώτιδος ν' "γ" λη' "

Νῆσοι δὲ παράκεινται τῇ Μακεδονίᾳ
 ἐν μὲν τῷ Ἰονίῳ πελάγει
 Σάσων νῆσος μδ' ζ" λθ' "
 ἐν δὲ τῷ Αἰγαίῳ πελάγει

Λήμνος νῆσος, ἐν ἧ πόλεις δύο
 Μύρινα νβ' γ' μ' γ' ιβ"
 καὶ Ἐφαιστιὰς μεσό-
 γειος νβ' μ' α'
 Σκίαθος νῆσος καὶ πόλις νβ' ζ' λθ' δ"
 Πεπάρηθος νῆσος καὶ
 πόλις Σκόπελος νβ' λθ' γ"
 Σκῦρος νῆσος καὶ πόλις νδ' λθ'
 (Βιβλίο 12, Κεφ. 3, § Τ.1-44.12)

**Ο σχετικός χάρτης του Πτολεμαίου που απεικονίζει την Ελλάδα
 (έκδοση του έργου: Βενετία, 1511):**

Σημειώνουμε επιγραμματικά ότι η **ρωμαϊκή επαρχία** με το όνομα Μακεδονία (**Λατινικά:** Provincia Macedoniae) ιδρύθηκε επίσημα το 146 π.Χ., μετά τη νίκη του Ρωμαίου στρατηγού Κουίντου Καικίλιου Μέτελλου

επί του **Ανδρίσκου**, Η επαρχία ενσωμάτωσε την αρχαία Μακεδονία, με την προσθήκη της **Ηπείρου**, της **Θεσσαλίας** και τμημάτων της **Ιλλυρίας**, της **Παιονίας** και της **Θράκης**. Αυτό δημιούργησε μια πολύ μεγαλύτερη διοικητική περιοχή, στην οποία εξακολουθούσε να αποδίδεται το όνομα της «Μακεδονίας».

Η περιοχή της **αρχαίας ρωμαϊκής Μακεδονίας**.

Αν θέλουμε να δούμε την περιοχή αυτή σε σύγχρονη απεικόνιση χάρτη, τότε έχουμε την εξής εικόνα:

Τι γεωγραφικές πηγές έχει λοιπόν ο Παπαρρηγόπουλος; Της ρωμαϊκής Μακεδονίας. Αυτήν περιγράφουν. Είχε επεκταθεί το Βασίλειο του Φιλίππου προς βορρά μέχρι την οροσειρά του Σκάρδου; Όχι. Ποια ήταν η πραγματική έκταση του Αρχαίου Βασιλείου πριν την εποχή του Φιλίππου και στο τέλος της εποχής του, δηλαδή όταν ανέλαβε τα ηνία ο Αλέξανδρος; Αυτά που βλέπετε παρακάτω:

431 π.Χ.: Βασίλειο Μακεδονίας, Αθήνα και σύμμαχοί της, Σπάρτη και Πελοποννησιακή Συμμαχία, ουδέτερες περιοχές, Πέρσες (τα σχετικά χρώματα στο Υπόμνημα)

359 π.Χ.: Μακεδονία και κατεκτημένες από αυτήν περιοχές (346 και 342 π.Χ.):

336 π.Χ. (έτος θανάτου του Φιλίππου): Μακεδονία και εξαρτημένες από αυτήν περιοχές: Βασίλειο Μολοσσών, Θεσσαλία, Κορινθιακή Συμμαχία, ουδέτερες περιοχές, Πέρσες (τα σχετικά χρώματα στο Υπόμνημα):

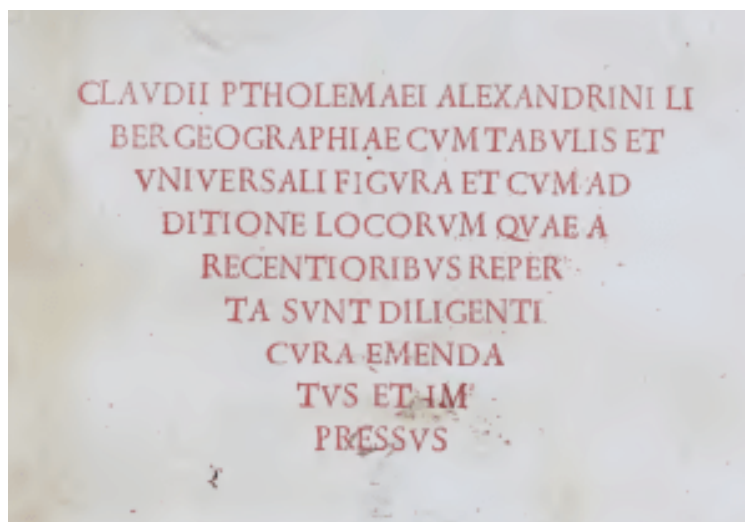
Και συνεχίζει το αρχικό δημοσίευμα:

Όπως ήταν αναμενόμενο, η παράδοση αυτή καθόρισε την οριοθέτηση της Μακεδονίας και στα νεότερα χρόνια, όταν η ευρωπαϊκή διανόηση ανακάλυψε ξανά την αρχαιότητα και τις ιστορικές ονομασίες των περιοχών της «Ευρωπαϊκής Τουρκίας».

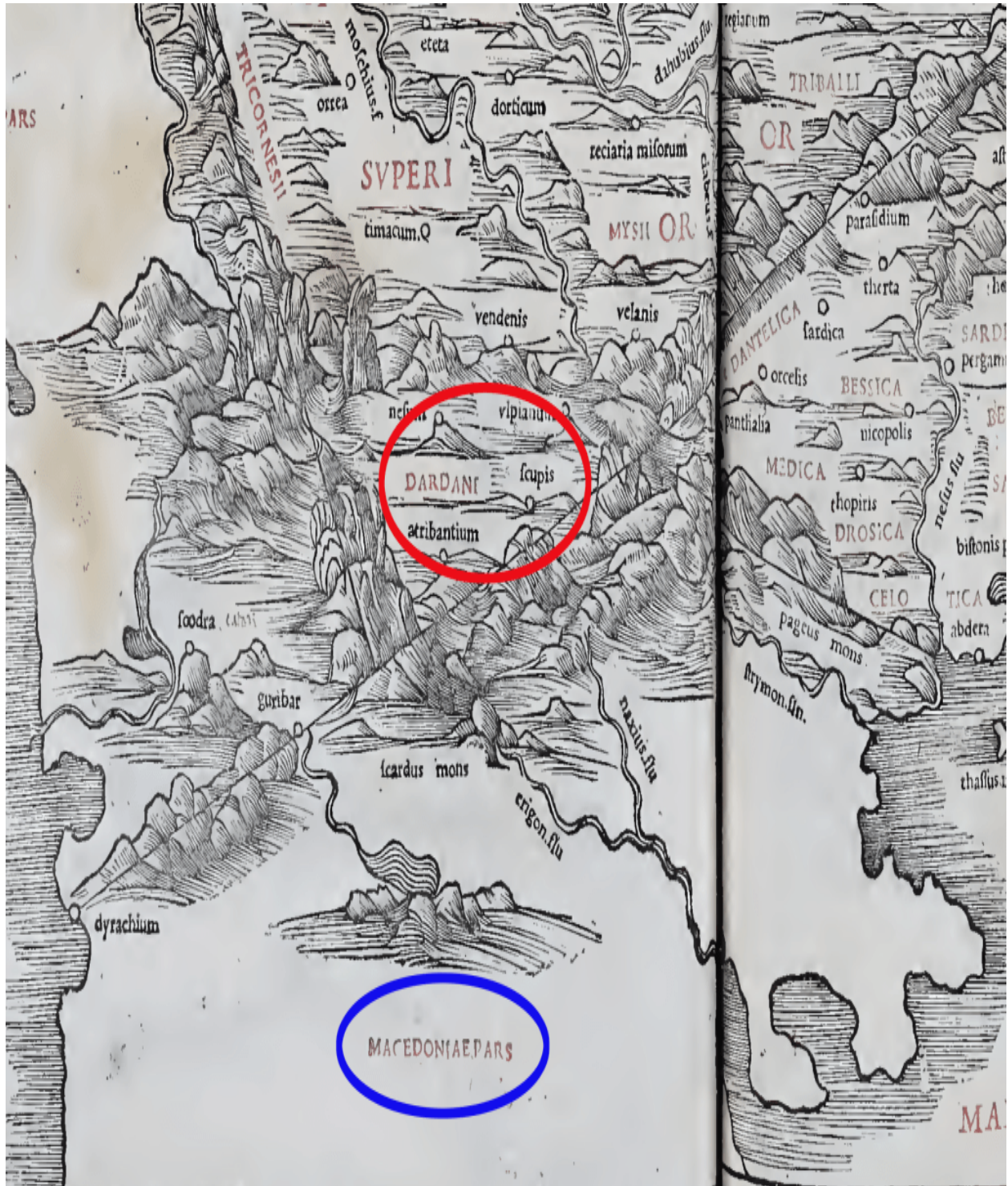
Εντελώς αυθαίρετη και ανιστόρητη η παραπάνω τοποθέτηση. Σε ποια «παράδοση» αναφέρεται ο συντάκτης; Τη νεότερη «οριοθέτηση» της Μακεδονίας δεν την «ανακάλυψε», καταρχάς, η ευρωπαϊκή διανόηση. Αυτή ξεκίνησε αρχικά από τους Δυτικούς Ευρωπαίους περιηγητές, οι οποίοι γνώριζαν πιθανότατα τους χάρτες της **ρωμαϊκής** επαρχίας της Μακεδονίας. Στη νεότερη παράδοση, από την εποχή της Αναγέννησης μέχρι και τον 19ο αιώνα ως Μακεδονία απεικονίζεται **σε όλους τους χάρτες** η ρωμαϊκή Μακεδονία με βάση τους χάρτες του Κλαύδιου Πτολεμαίου.

Αλήθεια όμως, μήκε ποτέ κανείς στον κόπο, παρεμπιπτόντως, να αναζητήσει αν π.χ. η πόλη των Σκοπίων και πρωτεύουσα του ψευδώνυμου σύγχρονου κράτους ανήκε ποτέ διοικητικά στη ρωμαϊκή Μακεδονία; Επικαλείται κάποιος ως πηγή τον Κλαύδιο Πτολεμαίο όταν δεν έχει καν δει τι γράφει η Γεωγραφία του Ελληνορωμαίου ιστορικού; Παρουσιάζεται ως πηγή του Παπαρρηγόπουλου ο Κλ. Πτολεμαίος, όταν οι περιγραφές των δύο συγγραφέων αφορούν σε **εντελώς διαφορετική ιστορική περίοδο**; Ο Παπαρρηγόπουλος αναφέρεται στην εποχή του Φιλίππου, ενώ ο Πτολεμαίος αναφέρεται στη (ρωμαϊκή) εποχή του.

Προμετωπίδα παλαιτύπου της έκδοσης του έργου του Κλαύδιου Πτολεμαίου (Βενετία, 1511):

Τα Σκόπια ως μέρος της Δαρδανίας, που υπάγεται στην Άνω Μοισία και όχι στη ρωμαϊκή Μακεδονία:

Περιγραφή της Άνω Μοισίας (όπου και η πόλη των Σκοπίων [Scupis στα λατινικά], υπαγόμενη στη Δαρδανία):

LIBER

Hinc Danubius usq; eius ost. ut supra diximus /
Ister appellat: ab oriente aut terminatur inde
ab Istro fluuio usq; flexus qui iuxta Dinoge-
tiam ciuitatem est $52 \frac{1}{2}$ $46 \frac{1}{2}$
Preterea terminatur Ierasso flu. qui iuxta Dino-
getiam / scilicet ab Istro ad Septentrionem &
orientem fert usq; prefata flexione Tyras flu. ut
dictum est graduum 53 $48 \frac{1}{2}$
Tenent aut Daciam maxie Septentrionalē a plaga
occidentali ANARTI & THAVRISCI & COESTO
BISGI sub his PREDAVENSII & RATAENSII ac
CAVCOENSII sub qbus snt BIREPHI & BYRI
DENSII ac COTENSII & preterea sub his ALDO
SENSII & POTVLATENSII & SENSII sub qb⁹ / q
maxie australes sunt SALDENSII & GIAGISII &
DIPPHIGII ciuitates in Dacia notissime hec snt
Ruconium $46 \frac{1}{2}$ 48
Docitana $47 \frac{1}{2}$ $47 \frac{1}{2}$
Parolisum 49 48
Triphulum $52 \frac{1}{2}$ $48 \frac{1}{2}$
Arcobadera 53 48
Patridaua 53 $48 \frac{1}{2}$
Carpidaua $53 \frac{1}{2}$ $48 \frac{1}{2}$
Petrodaua $53 \frac{1}{2}$ $47 \frac{1}{2}$
Vlpianum $47 \frac{1}{2}$ $47 \frac{1}{2}$
Napnea 49 $47 \frac{1}{2}$
Patiussa 49 $47 \frac{1}{2}$
S alma $49 \frac{1}{2}$ $47 \frac{1}{2}$
Pratoria augusta $50 \frac{1}{2}$ 47
Sandaua $51 \frac{1}{2}$ $47 \frac{1}{2}$
Angustia 52 $47 \frac{1}{2}$
Vtidaua $52 \frac{1}{2}$ $47 \frac{1}{2}$
Marcodaua $47 \frac{1}{2}$ 47
Zindaua $49 \frac{1}{2}$ $46 \frac{1}{2}$
Singidaua 48 $46 \frac{1}{2}$
Apulum 49 $46 \frac{1}{2}$
Gomizirga $49 \frac{1}{2}$ $46 \frac{1}{2}$
Comidaua $51 \frac{1}{2}$ $46 \frac{1}{2}$
Ramidaua $51 \frac{1}{2}$ $46 \frac{1}{2}$
Pyrum $51 \frac{1}{2}$ 46
Zusidaua $52 \frac{1}{2}$ $46 \frac{1}{2}$
Paloda $52 \frac{1}{2}$ $47 \frac{1}{2}$
Zurobara $45 \frac{1}{2}$ $45 \frac{1}{2}$
Lazigis $46 \frac{1}{2}$ $45 \frac{1}{2}$
Argidaua $49 \frac{1}{2}$ $45 \frac{1}{2}$
Tinstum $48 \frac{1}{2}$ $45 \frac{1}{2}$
Z armisegethusa Regia $47 \frac{1}{2}$ $45 \frac{1}{2}$
Hydata. i. aqua $49 \frac{1}{2}$ $45 \frac{1}{2}$
Nentidaua $52 \frac{1}{2}$ $45 \frac{1}{2}$
Tiafum 52 $45 \frac{1}{2}$
Zeugma $47 \frac{1}{2}$ $44 \frac{1}{2}$
Tibicum $46 \frac{1}{2}$ $44 \frac{1}{2}$
Dierna $47 \frac{1}{2}$ $44 \frac{1}{2}$
Acmonia 48 45
Druphegis $47 \frac{1}{2}$ $44 \frac{1}{2}$
Phrateria $49 \frac{1}{2}$ $44 \frac{1}{2}$
Arcina 49 $44 \frac{1}{2}$
Opinum $50 \frac{1}{2}$ $44 \frac{1}{2}$
Amutrium 50 $44 \frac{1}{2}$
Sornum $51 \frac{1}{2}$ 45

SUPERIORIS MYSIAE
SITVS.

Cap. IX.

Ysia superior limites het / ab occide-
m Dalmatiam secundum lineam predi-
ctam / a scissioe scy flu. usq; ad Scar-
dum monte / cuius situs dictus est. 47
& $41 \frac{1}{2}$. A meridie inde usq; ad Macedoniam
secundum lineam per Orbelum motem duc-
tam cuius gradus habet. 49 . $42 \frac{1}{2}$. Ab orien-
te partem Thracia: quae est / a fine predicto: usq;
q; Ciabrum fluuium. iuxta terminum cuius
gradus. 50 . $42 \frac{1}{2}$. Preterea ipsum Ciabru
iuxta interiorē Mysiam: usq; quo Ciabrus
Danubio admisceat ubi gradus snt. $49 \frac{1}{2}$. $43 \frac{1}{2}$.
A septentrione inde Danubii parte: usq; Sauu
amnem: Tenet aut prouinciam iuxta Dalma-
tiam TRICORNENSII. Quae autē secus Ciabru
fluuium est MYSI tenent: & quae interiacent
PICENSII Quae uero apud Macedonia DARI
DANI tenent: iuxta Danubium autē fluuium
ciuitates hec sunt longitude latitudo
Singidunum $45 \frac{1}{2}$ $44 \frac{1}{2}$
Tincornium $46 \frac{1}{2}$ $44 \frac{1}{2}$
Iuxta Moschu scissionem a Danubio
Viminatum legio $46 \frac{1}{2}$ $44 \frac{1}{2}$
Tanatis 47 44
Eteta $47 \frac{1}{2}$ $43 \frac{1}{2}$
Dorninum 48 $43 \frac{1}{2}$
Retiana myforum 49 $43 \frac{1}{2}$
Aliae autem ciuitates quae sunt procul a Danu-
bio hec sunt
Orrea $46 \frac{1}{2}$ $43 \frac{1}{2}$
Tunacum $47 \frac{1}{2}$ 43
Vendenis 48 $42 \frac{1}{2}$
Velanis 49 $42 \frac{1}{2}$
DARDANIAE autem ciuitates
Atribantium $47 \frac{1}{2}$ 42
Nafum $47 \frac{1}{2}$ $42 \frac{1}{2}$
Vlpianum $48 \frac{1}{2}$ $42 \frac{1}{2}$
S cupis $48 \frac{1}{2}$ $42 \frac{1}{2}$

MYSIAE INFERIORIS
SITVS.

Cap. X.

Ysia inferior terminatur / ab occasu pte
m praefata Ciabri amnis: A meridie parte
Thracia: quae est a Ciabro supra Emu
montem usq; sineq; per Pontu ad meti-
dic. 55 . $44 \frac{1}{2}$. A septentrione praefatis limiti-
bus Ciabri fluuii atq; Danubii. usq; ad Axio
polim. & deinde Danubio Istro appellato usq;
ad ipsius ostia quae in Pontum exeunt: Eius
quidē flexio iuxta Dinogetiam ciuitatem dic-
ta est gradus habere $52 \frac{1}{2}$ $46 \frac{1}{2}$
Hostia uero hoc ordine habent
Prima eorū sectio quae iuxta Nouiodunū cui
tate est gradus habet 45 $46 \frac{1}{2}$

Η ευρύτερη περιοχή της Βαλκανικής με τις αρχαίες της ονομασίες:
Η Δακία (Dacia), η Άνω Μοισία (Mysia Inferior), η Κάτω Μοισία (Mysia
Superior) και η Θράκη (Thracia) την εποχή του Πτολεμαίου.

Περιγραφή της Μακεδονίας την εποχή του Πτολεμαίου. Ασφαλώς και τα ονόματα των περιοχών τότε ήταν όλα ελληνικά:

	longitudo	latitudo	LIBER	longitudo	latitudo	
Terminus chersonesi qui in Melane est				Cabyla	$54 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$	$43 \frac{1}{4}$
Sinu	$54 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$	$41 \frac{1}{2}$		Bergula	$54 \frac{1}{2}$	43
Terminus similiter chersonesi qui in				Panthalia	50	$42 \frac{1}{2}$
Propontide est	$55 \frac{1}{2}$	$41 \frac{1}{2}$		Nicopolis iuxta neffuz	$51 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$
Ab oriente terminat Propontide & ore Ponti				Topiris	$51 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2}$
quod uocatur Thracius Bofforus & deinde				Pergamum	52	$42 \frac{1}{2}$
litore Ponti usq; terminum inferioris Mysia				Traianopolis	$53 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2}$
qui gradus habet	55	$44 \frac{1}{2}$		Plotinopolis	$53 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$	$42 \frac{3}{4}$
Ab hoc termino descriptio sic se habet post				Drusipara	$54 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$	$42 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$
Mesembriam Mysia ciuitatem				Dyma	$53 \frac{1}{2}$	42
Anchialus	55	$44 \frac{1}{2}$		Aphrodisias	54	42
A pollonia	$55 \frac{1}{2}$	$44 \frac{1}{2}$		Cypsella	$53 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2}$
Tonzus	$55 \frac{1}{2}$	$43 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$		Aproa colonia	$54 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2}$
Ponticu uel peroticu	$55 \frac{1}{2}$	$43 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$		Heraclea	$54 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2}$
Thyania promon.	$55 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$	$43 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$		L ysimachia	$54 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$	$41 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$
Salindisum litus	$55 \frac{1}{2}$	$43 \frac{1}{2}$		Insulae adiacet Thracia sub Bosphoro	$56 \frac{1}{2}$	$43 \frac{1}{2}$
Philia promont.	$55 \frac{1}{2}$	$43 \frac{1}{2}$		Cyane q; Symplegades		quidem
Philopolis	56	$43 \frac{1}{2}$		In Propontide autem		
Et in ore Occidentales fauces Ponti				P roconesus	$55 \frac{1}{2}$	$41 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$
B yzantium	$56 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$		In Aegeo autem Mari		
Postea in Propontide				Thalassia insula & ciui.	$52 \frac{1}{2}$	$41 \frac{1}{2}$
Bathynii flu. ost.	$55 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$		Samothracia insu. & ci.	$54 \frac{1}{2}$	$40 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$
Athya flu. ost.	$55 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$		Imbros insula	$54 \frac{1}{2}$	$41 \frac{1}{2}$
Selymbria	$55 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$				
P ertyntos	$55 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2}$				
Atzi flu. ost.	$55 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2}$				
Bisanta seu Redesum	$55 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2}$				
Lōg ^o mur ^o u linacroticos	$55 \frac{1}{2}$	42				
Pactya	$55 \frac{1}{2}$	$41 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$				
Deinde praedictus est Terminus chersonesi						
Insignis autem Thraciae motium est. Aemus						
penes inferiorem Mysiam pertinens						
Rhodope etiam mons supra Nesum fluuiū						
atq; Ebruz; ferme interea secus mare palus est						
Bistonis nomine & gradus hēt . $52 \frac{1}{2}$. $41 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$.						
In prouincia prature sunt iuxta Mysiam utraq;						
& circa Emuz montē ab occasu DANHELICA						
SARDICA VSDICA SELETICA penes Macedo-						
niam & Aegeum mare similiter prature sunt						
MEDICA DROSICA COELETICA SAPAICA COR-						
PIALICA CAENICA & supra Medicā BESTICA						
sub qua BENNICA postea SAMAICA iuxta au-						
tem litus a Pertyntho Ciuitate usq; Apollonia						
est VRBANA PRAEFECTURA ciuitates me-						
diterraneae in Thracia haec sunt						
Prasidium	$51 \frac{1}{2}$	$43 \frac{1}{2}$				
N icopolis iuxta Emum	$52 \frac{1}{2}$	$43 \frac{1}{2}$				
Astaphos	$52 \frac{1}{2}$	$43 \frac{1}{2}$				
Valla	$52 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$	$43 \frac{1}{2}$				
Opisena	$53 \frac{1}{2}$	$43 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$				
Deultus colonia	$54 \frac{1}{2}$	44				
Orcelis	$50 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2}$				
Carpudamum	$54 \frac{1}{2}$	$43 \frac{1}{2}$				
Byzia	$54 \frac{1}{2}$	$43 \frac{1}{2}$				
Sardica	51	$42 \frac{1}{2}$				
Thetta	$51 \frac{1}{2}$	$42 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$				
Philopolis quae & Timontium: quae &						
Adrianopolis	$52 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$	$42 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$				
Arzos	$53 \frac{1}{2}$	43				
Tonzos	$54 \frac{1}{2}$	$43 \frac{1}{2}$				

CHERSONESI SITVS

Cap. XII.

Chersonesus circumscibitur a septentrione linea praefata sub Thracia a Melane scz Sinu ad propontidem: & inde

parte Propontidis quae est usq; Calipolim ab occasu reliqua parte Melanes Sinus in quo est ci. Cardia: q; gr. h. $54 \frac{1}{2}$ $41 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$
Et Mafusia prom. $54 \frac{1}{2}$ $41 \frac{1}{2}$

Ameridie inde Aegeo pelago in quo ciuitas
E leus $54 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$ $40 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$
Et echomenū prom. $54 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$ $40 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$

Ab oriente Helleponto: in quo ciuitates
Cala 55 $41 \frac{1}{2}$
S extos 55 $41 \frac{1}{2}$
Deinde ci. Calipolis dicta $55 \frac{1}{2}$ $41 \frac{1}{2}$

MACEDONIAE SITVS.

Cap. XIII.

Macedoniae limites habet a Septentrione latera exposita Dalmatia Mysiae superioris & Thraciae ab occasu Ionii pelagus qd Atyrachio. i. Epidaurno usq; ad Celydnum perinet fluuium: iuxta descriptionem hanc

TAVLANTIORVM ciuitates haec
D yrrachium $44 \frac{1}{2}$ $40 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$
Panyassu flu. ost. $44 \frac{1}{2}$ $40 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$
Apsi flu. ost. $44 \frac{1}{2}$ $40 \frac{1}{2}$
Apollonia $44 \frac{1}{2}$ $40 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$
Aoi flu. ost. $44 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$ $40 \frac{1}{2} \frac{1}{4}$
Aulon ciuitas naualis $44 \frac{1}{2}$ $40 \frac{1}{2}$
HELIMIORVM
Bullis $44 \frac{1}{2}$ $40 \frac{1}{2}$

longitudo		latitudo	TERTIVS	longitudo	latitudo
ORESTIDIS					
Amantia	44 $\frac{1}{2}$	40		Posidium promont.	51 $\frac{1}{2}$
Celydni flu. ost.	44 $\frac{1}{2}$	40		Larissa	50 $\frac{1}{2}$
Ameridie terminat inde per lineam/ab Amantia iuxta quidem Epirum usq; finem:cuius gradus.48 $\frac{1}{2}$;38 $\frac{1}{2}$;deinde p lineam p tendit Pindus mons/cuius mediu. 47.39 $\frac{1}{2}$. Iuxta autē Achaiam/inde usq; Maliacum Sinum circa finem.50 $\frac{1}{2}$;38 $\frac{1}{2}$. Super qua etiam lineā est mons Oeta:cuius medium gradus habet.49 $\frac{1}{2}$;38 $\frac{1}{2}$. ab Oriente parte Thracia: predicta & sinibus Aegei pelagi qui sunt a Neflo fluuio.usq; ad finē Malia Sinus/quorū descriptio sic se hēt/ p ost Neflum flu. qui terminus est Thraciæ/& eiusosia gradus hnt 51 $\frac{1}{2}$;41 $\frac{1}{2}$					
EDONIDIS litus					
Neapolis	51 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$		Bertiscus mons	48 $\frac{1}{2}$
Oefyme	51 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$		Bermius mons	48 $\frac{1}{2}$
Strymonis flu. ost.	51 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$		Bertececius mons	46 $\frac{1}{2}$
AMPHAXITIS					
Arethusa	51 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$		Citarius mons	48 $\frac{1}{2}$
Stagia	51 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$		Olympus mons	49 $\frac{1}{2}$
CHALCIDICAR					
Panormus portus & ci.	51 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Ossa mons	50
Athos mons pro. & ci.	52 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Pelius mons	59 $\frac{1}{2}$
Nymphæum prom.	52 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Othris montis	49 $\frac{1}{2}$
Et in Singitico Sinu					
Sratonica	51 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Ciuitates autē in Macedonia mediterraneæ	
Acanthus	51 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		TAVLANTIORVM	
Singus	51 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Amissa	44 $\frac{1}{2}$
PARAXIORVM					
Ampedus promont.	51 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		HELYMOTHORVM	
Derris promont.	51 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Elyma	45 $\frac{1}{2}$
Torone	51 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		CRESTIDIS	
Toronaici. Si. intima	50 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Orestis	45 $\frac{1}{2}$
Paralenes cherfo. dorfius	50 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		ALBANORVM	
Canestræum prom.	51	40 $\frac{1}{2}$		Albanopolis	46
Cassandria	50 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		ALMOPORVM	
Et in Thernaico Sinu					
Chabrii flu. ost.	50 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Horma	46 $\frac{1}{2}$
Egonis promont.	50 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Europus	46 $\frac{1}{2}$
AMPHAXITIS					
Thessalonica	49 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Apfalus	46 $\frac{1}{2}$
Echedori flu. ost.	49 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		ORBELIAE	
Anii flu. ost.	49 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Garethus	47 $\frac{1}{2}$
PIERIAE					
Lydiu flu. ost.	50	40 $\frac{1}{2}$		ORDEORVM	
Pydnae	50 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Scapes	45
Haliacmonis flu. ost.	50 $\frac{1}{2}$	40		Diboma	45 $\frac{1}{2}$
Dion colonia	50 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Daulia	45 $\frac{1}{2}$
Pharbi flu. ost.	50 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		AESTREORVM	
Penai flu. ost.	50 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Aestræum	46 $\frac{1}{2}$
PELAGIOTORVM					
Magnesia prom/	51 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Deborus	46 $\frac{1}{2}$
Septias promont.	51 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		IORORVM	
Aeantium	50 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Iorum	47 $\frac{1}{2}$
Iolcus	50 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Alorus.	46 $\frac{1}{2}$
PHTHIOTIDIS in Pelagico Sinu					
Pagafe	50 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		SINTICAR	
Demetrias	50 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Tristolus	48
				Parocopolis	48 $\frac{1}{2}$
				Heraclea sintica	49 $\frac{1}{2}$
				HODOMANTIGAE EDONIS	
				Scotusa	49 $\frac{1}{2}$
				Berga	49 $\frac{1}{2}$
				Galorus	50 $\frac{1}{2}$
				Amphipolis	50 $\frac{1}{2}$
				Philippi	50 $\frac{1}{2}$

	longitudo	latitudo	LIBER		longitudo	latitudo
DESARETIORVM				HESTIOTARVM		
Euia	46 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Phastus	47 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{4}$
Lychnidus	46 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Gomphi	47 $\frac{1}{2}$	39
LYNCESTIDIS				Atinium	48	39 $\frac{1}{2}$
Heraclea	47	40 $\frac{1}{2}$		Tricca	48 $\frac{1}{2}$	39
PELAGONORVM				Ctemenæ	48 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$
Andanistus	48 $\frac{1}{2}$	41		Chyretia	49	38 $\frac{1}{2}$
Stoþi	47 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$		Metropolis	49 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
BISALTIAR				T HESALORVM		
Arrholus	49 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$		Hypata	47 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
Euporia	49 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$		Sosthenis	48 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
Calliteræ	49 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$		Homila	48 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
Ossa	50 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$		Cypara	48 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
Berga	50 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$		Phalachthia	49 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
MYCDONIAE				PHTHIOTIDIS		
Antigonia	48 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Narthathium	50 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
Calindæa	47 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Coronia	49 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
Barus	48 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Melitara	50 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
Phuicæ	48 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Heretria	49 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
Terpyllus	49 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Lamia	50 $\frac{1}{2}$	39
Carrabia	49	40 $\frac{1}{2}$		Heraclea phthiotidis	50	38 $\frac{1}{2}$
Xylopolis	48 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Infula adjacent Macedonibus/In Ionio mari		
Aflorus	49 $\frac{1}{2}$	41		Safon insula	44 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$
Apollonia mygdonia	49 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		In Aegeo Pelago		
Letæ	49 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		L emnos insula & ciuitas & alie duæ ciuitates		
CHALCIDICAE				Myrina &	53 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$
Augea	51 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Ephesias mediterranea	53 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$
PAKAXIAE				Sciathus insu. & ciuit.	51 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$
Chata	50 $\frac{1}{2}$	41		Peparethos inf. & ciuit.	52 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$
Moryllus	50 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Scopelos	51 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$
Paphara antigona	50 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Scyros inf. & ciuitas	53 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
EMATHIAE						
Europus	47	40 $\frac{1}{2}$		EPIRI DESCRIPTIO		
Tyniffa	47 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Cap. XIII.		
Scydra	47 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Piri latus maxime Septentionale ter-		
Myza	48	39 $\frac{1}{2}$		minat/parte Macedonia iuxta dictâ		
Cyrius	48	40 $\frac{1}{2}$		lineam: Orientale uero latus inde per		
Idomena	48 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		lineâ quæ est iuxta Achaïam/usq; ad Acheloi		
Gordenia	47 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		flu. ost. quæ gradus hnt. 47 $\frac{1}{2}$ 37 $\frac{1}{2}$. Pars ei'		
Aedessa	48 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		Occidentalis litore qd' extendit iuxta Acto-		
Berthoca	48 $\frac{1}{2}$	40		raunia Ionii maris & eius descriptio hec est		
Aegaa	48 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		CHAONIA		
Pella	49 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$		longitudo latitudo		
PIERTAE				Oricus	44 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$
Phylacæ	49 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Iugum Acto-cerauniorum montiu.	45	39 $\frac{1}{2}$
Vallæ	49 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Panormus portus	45 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$
PARTHIAEORVM				Onchelmus portus	45 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$
Enbca	49 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Calliope portus	45 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$
PELASCIOTORVM				Australe latus terminat inde ad Acheloi amnẽ		
Dolichæ	47 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		mari Adriatico: iuxta litoris descriptionẽ hãc		
Azonium	47 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		T ESPROTORVM		
Pytheum	47 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Posidium promont.	45 $\frac{1}{2}$	39
Gonnus	48 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Buthrotus Sinus	45 $\frac{1}{2}$	39
Atrax	48 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Pelodes portus	45 $\frac{1}{2}$	39
Ilegium	49 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Thyalmis promont.	45 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
Scotyssa	49 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		H ALMENES		
L aniffa	49 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Thyamis flu. os.	46 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
Phera	49 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Sybotæ portus	46 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
T YMPHALIAE				Torona	46 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
Gyrtone	46 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$		Acherontis flu. ost.	46 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
				Elade portus	46 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$

Σύμφωνα με τους χάρτες και την περιγραφή του Κλαύδιου Πτολεμαίου, λοιπόν, τα Σκόπια δεν υπήρξαν ποτέ μέρος της ρωμαϊκής Μακε-

δονίας, αλλά ανήκαν γεωγραφικά στη Δαρδανία και διοικητικά στην επαρχία της **Κάτω Μοισίας**. Και αυτό εικονίζεται σε όλους τους νεότερους χάρτες μέχρι και τον 19ο αιώνα ! Εάν κάποιος έχει εντοπίσει χάρτη πριν τον 19ο αιώνα που να εικονίζει τα Σκόπια ως μέρος της Μακεδονίας, πολύ ευχαρίστως να μας τον παρουσιάσει να τον δούμε και εμείς...

Και συνεχίζει το δημοσίευμα λέγοντας:

Ο Παπαρρηγόπουλος χώρισε επί χάρτου την τότε Μακεδονία σε τρεις ζώνες:

(α) μια «αναμφισβήτητως ελληνικήν», ίση με το νοτιότερο μισό της νυν ελληνικής Μακεδονίας,

(β) μια βορειότερη, «αναμφισβήτητως αλλοτρίαν του Ελληνισμού», η οποία περιλάμβανε τα 2/3 της ΠΓΔΜ και της σημερινής βουλγαρικής Μακεδονίας, και

(γ) μια ενδιάμεση λωρίδα «αμφισβητούμενη υπό Ελλήνων και Βουλγάρων καθ' όλον αυτής το πλάτος», οι κάτοικοι της οποίας «είναι εν γένει ειπείν Βουλγαρόφωνοι κατά το πλείστον αυτής μήκος, από Ροδόπης μέχρι των λιμνών Πρέσπης και Αχρίδος».

Επισημαίνει δε ότι, παρά την ύπαρξη τουρκικών, βλαχόφωνων ή αλβανόφωνων νησίδων στη μεσαία ζώνη, «τα στοιχεία ταύτα ουδαμού διακόπτουσι σπουδαίως την συνέχειαν των Βουλγαροφώνων» και πως «ουδαμού ομιλείται η Ελληνική γλώσσα ως μητρική, πλην του Μελενίκου και εν μέρει του Νευροκόπου».

Ο έλεγχος αυτής της μεσαίας ζώνης (κι ενός τμήματος της νότιας) θ' αποτελέσει την ελληνοβουλγαρική πτυχή του Μακεδονικού κατά τις επόμενες δεκαετίες, ενώ της βόρειας το διακύβευμα της αντίστοιχης βουλγαροσερβικής διαμάχης.

Σχόλια: Κανείς καταρχάς δεν αμφισβητεί ότι υπάρχει μία ζώνη βορείως των σύγχρονων ελληνικών συνόρων, η οποία γεωγραφικά ανήκει σε αυτό που εμείς οι Έλληνες ονομάζουμε «ιστορική Μακεδονία». Ποια είναι όμως αυτή η ζώνη; Την απάντηση τη δίνουν όχι μόνο οι Έλληνες αλλά και οι ξένοι ιστορικοί:

Όπως φαίνεται στον παραπάνω χάρτη, η «ιστορική Μακεδονία» / «Historical Macedonia» είναι αυτή που εμείς οι Έλληνες αναγνωρίζουμε ως μία και μοναδική Μακεδονία. Η ιστορική βόρεια Μακεδονία δεν αποτελεί ούτε το 50% του σύγχρονου κράτους των Σκοπίων, όπως βλέπουμε. Τα δήθεν όρια της «Γεωγραφικής Μακεδονίας» του παραπάνω χάρτη είναι αυθαίρετα και δεν ανταποκρίνονται σε καμία ιστορική πραγματικότητα.

Μια ορθότερη παρουσίαση του παραπάνω χάρτη με τις ιστορικές αρχαίες ονομασίες στην περιοχή που παρουσιάζεται δήθεν ως «Σύγχρονη Μακεδονία» είναι η εξής:

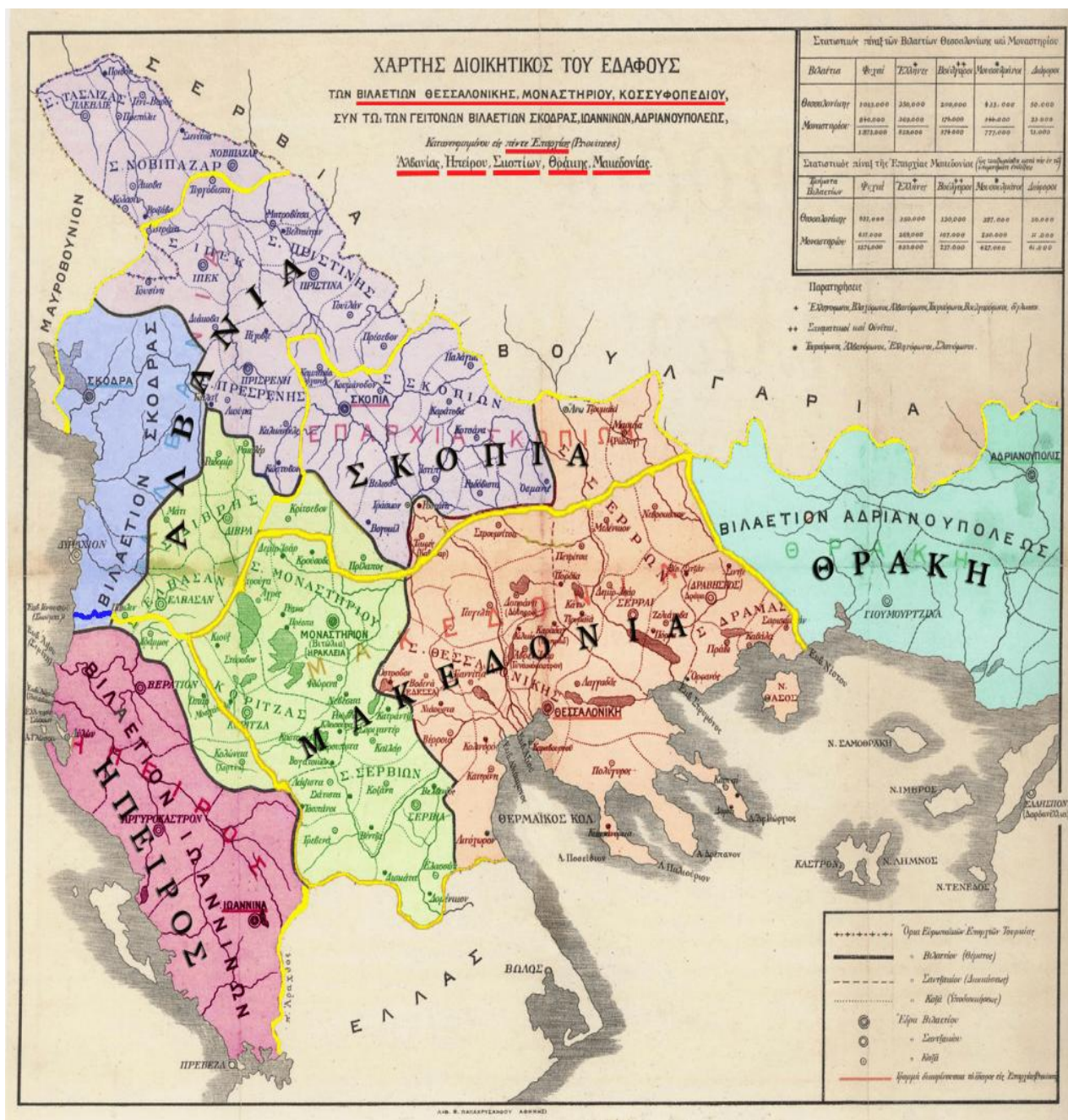

Πρόσθετη απόδειξη της άποψης για την πραγματική ιστορική Μακεδονία και τα γεωγραφικά της όρια είναι και ο εκτιθέμενος σήμερα στο Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα χάρτης των αρχών του 20ού αιώνα, όπου και ορίζονται τα όρια της Μακεδονίας σε σχέση μάλιστα και με τα υπάρχοντα την εποχή εκείνη οθωμανικά βιλαέτια στην περιοχή της νότιας Βαλκανικής:

Διοικητικός χάρτης των βιλαετιών Θεσσαλονίκης, Μοναστηρίου, Κοσσυφοπέδιου, Σκόδρας, Ιωαννίνων, Αδριανούπολης, Αλβανίας, Ηπείρου, Σιωπτιών, Θράκης, Μακεδονίας. Πάνω δεξιά εμπεριέχονται ένθετα πληθυσμιακά δεδομένα για τα βιλαέτια Θεσσαλονίκης και Μοναστηρίου. Συλλογή Ιδρύματος Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα

Ο ίδιος χάρτης με προσθήκη χρωμάτων στα 6 βιλαετίων και με κίτρινη γραμμή στα όρια των 5 Επαρχιών:

Εἶναι ἀπολύτως ξεκάθαρο ποια εἶναι ἡ γεωγραφικὴ περιοχὴ που θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ὡς Μακεδονία. Ἡ ὀνοματιζόμενη στὸν χάρτη «Επαρχία Σκοπίων» εἶναι σαφῶς διακριτὴ ἀπὸ τὴν «Επαρχία Μακεδονίας»

Τὸ γεγονός, ἐπιπλέον ὅτι ὁ Παπαρρηγόπουλος κάνει ξεκάθαρα λόγο γιὰ «βουλγαρόφωνους» στὴν περιοχὴ τῆς Μακεδονίας εἶναι κάτι τὸ ὁποῖο μένει ἀσχολίαστο ἀπὸ τοὺς ὄψιμους ἀναγνώστες του, οἱ ὁποῖοι ὡς γνωστόν εἶναι θερμοὶ υποστηρικτὲς τῆς ὑπαρξῆς «μακεδονικῆς γλώσσας».

ΤΑ ΛΑΘΗ ΤΟΥ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ Η ΑΚΡΙΤΗ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥΣ, ΕΝ ΕΙΔΕΙ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ».

Ερχόμαστε τώρα στο κείμενο της επιστολής που παρουσιάζεται στο άρθρο ως «αποδεικτικό» της ύπαρξης μιας γεωγραφικής Μακεδονίας που ταυτίζεται (;) με τις αντιλήψεις των Σκοπιανών (και όχι μόνο).

Κύριε Υπουργέ

Διά της από 12 παρελθόντος μηνός υπ' αριθ. 1854 εμπ[ιστευτικής] υμών επιστολής παρακαλέσατε τον Σύλλογον «να υποστηρίξη ιστορικώς ότι τα παρά των Βουλγάρων εις την Μακεδονίαν αποδιδόμενα όρια δεν είναι της κυρίως Μακεδονίας, αλλ' άλλα όσον οίον τε συμπύπτοντα προς το μέρος εκείνο της χώρας ταύτης εις το οποίον ο Ελληνισμός δύναται να παρασταθή επικρατών».

Τα υπάρχοντα ιστορικά διδόμενα καθιστώσι δυστυχώς αδύνατον την απόδειξιν του θέματος τούτου, ως δηλούται εκ των συνημμένων υπό στοιχ. Α σημειώσεων. Η κατά πρώτον γνωστή γενομένη Μακεδονία περιωρίζετο εις τα περί Βιτώλια και Γρεβενά πεδία, μη αφικνουμένη μέχρι της θαλάσσης. **Η δ' επί Φιλίππου ηπλώθη διά μιας από του Ολύμπου μέχρι της Μοισίας (ήτοι της Σερβίας και της Βουλγαρίας) και της Ιλλυρίας και Ηπείρου μέχρι της Θράκης και του Αιγαίου Πελάγους.** Επειτα, επί της ρωμαϊκής κυριαρχίας, η επαρχία του Ιλλυρικού περιέλαβε την Μακεδονίαν του Φιλίππου και την Θεσσαλίαν. Βραδύτερον δε, εν τη ακμή του μεσαιωνικού ημών κράτους, το όνομα Μακεδονία μετηνάστευσεν από της πατρίδος αυτού εις την Θράκην, περιλαβόν μάλιστα εφ' ικανόν χρόνον και αυτήν την Βουλγαρίαν. Τελευταίον επί Τουρκοκρατίας το όνομα της Μακεδονίας όλως εξέλιπεν από της διοικητικής διαιρέσεως του Κράτους.

Τα όρια λοιπόν τα οποία οι Βούλγαροι αποδίδουν εις την Μακεδονίαν είναι ουδέν άλλο ή τα όρια της του Φιλίππου Μακεδονίας. Αλλά η αναβίωσις των ορίων τούτων δεν είναι έργον των Βουλγάρων. Μήπως αυτοί ημείς λέγοντες Μακεδονίαν δεν εννοούμεν ό,τι και οι Βούλγαροι; Τούτο δε ουχί σήμερα μόνον, αλλά πρόπαλαι. Οσασδήποτε διοικητικάς μετωνυμίας και αν έλαβε η χώρα αύτη εν διαστήματι δισχιλίων περίπου ετών, το όνομα αυτής και η δοθείσα αυτώ επί Φιλίππου έκτασις περιεσώθη, μετά τινος μικράς μόνον τροπολογίας, εν τη

συνειδήσει του Ελληνισμού. Περί τούτων έχομεν απόδειξιν ανατρέχουσαν μέχρι της δεκάτης εβδόμης εκατονταετηρίδος.

Ο ημέτερος Μελέτιος, εν τη Γεωγραφία αυτού, λέγει την Μακεδονίαν οριζομένην προς βορράν υπό της Δαλματίας, της Σερβίας, της Βουλγαρίας και της Θράκης, προς ανατολάς υπό του Αιγαίου Πελάγους, προς μεσημβρίαν υπό της Θεσσαλίας και της Ηπείρου, προς δυσμάς δε υπό του Ιονίου Πελάγους· ο έστιν περιλαμβάνει εν τη Μακεδονία, εκτός των σήμερον αποδιδομένων αυτή χωρών, και την Αλβανίαν, διότι λέγει αυτήν οριζομένην προς τοις άλλοις υπό της Δαλματίας προς βορράν, υπό της Ηπείρου προς νότον και υπό του Ιονίου Πελάγους προς δυσμάς.

Εκ των ιστορικών τούτων γεγονότων και της σημασίας καθ' ην υφ' ημών αυτών γίνεται χρήσις του ονόματος Μακεδονία, καθίσταται πρόδηλον ότι ουδένα έχομεν τρόπον να αποδείξωμεν ως πλάσμα των Βουλγάρων τα υπ' αυτών εις την χώραν ταύτην αποδιδόμενα όρια και επ' ουδεμίας ιστορικής βάσεως δυνάμεθα να στηρίξωμεν νέαν της Μακεδονίας οριοθέτησιν επί τω υφ' υμών υποδεικνυομένω σκοπώ.

Εάν γράφοντες προς το Υπουργείον διηρέσαμεν την Μακεδονίαν εις τρία τμήματα, επράξαμεν τούτο διά να ορίσωμεν πού αυτής ουδεμίαν έχομεν ελπίδα επιτυχίας, πού αναμφισβήτως πλεονεκτούμεν και πού ανταγωνιζόμεθα προς τους Βουλγάρους μετά τινος πιθανότητος ότι θέλομεν κατισχύση, αν όχι καθ' ολοκληρίαν, τουλάχιστον εφ' ικανόν μέρος. Νέον όμως γεωγραφικόν όρον, οίον προτείνει ο κύριος Γεννάδης, ούτε ότε συνετάσσομεν τον Πίνακα των Ελληνικών χωρών, εδημιουργήσαμεν, ούτε νυν ηθέλομεν συμβουλεύση πλασθή, διά τον απλούστατον λόγον ότι ουδείς ήθελε αποδεχθή αυτόν· ούτε οι Βούλγαροι, οίς και δεν συμφέρει, ούτε οι Οθωμανοί, οίτινες κανενός είδους Μακεδονίαν δεν γνωρίζουσιν ή τουλάχιστον δεν αναγνωρίζουσιν· ούτε ίσως αυτοί οι φίλα ημίν φρονούντες, αφού είναι βέβαιον ότι και ημείς αυτοί ελέγομεν άχρι τούδε Μακεδονίαν ό,τι και οι Βούλγαροι.

Πολύ σπουδαιότερον και πρακτικώτερον δυνάμεθα να ωφεληθώμεν εκ των υπό στοιχ. Β συνημμένων σημειώσεων αίτινες συνετάχθησαν επί τη βάσει της προφορικής ημών διαλέξεως ότε επ' εσχάτων έλαβον την τιμήν να σας ίδω εν τω υπουργείω.

Μετά βαθέος σεβασμού

Ο Πρόεδρος

Κ. Παπαρρηγόπουλος

Γράφει ο Παπαρρηγόπουλος ότι η Μακεδονία επί Φιλίππου «ηπλώθη διά μιας από του Ολύμπου μέχρι της Μοισίας (ήτοι της Σερβίας και της Βουλγαρίας) και της Ιλλυρίας και Ηπείρου μέχρι της Θράκης και του Αιγαίου Πελάγους». Είναι όπου γράφει εδώ ο Παπαρρηγόπουλος. Ποια ήταν τα όρια του Μακεδονικού Βασιλείου την εποχή του Φιλίππου; Η απάντηση στον παρακάτω χάρτη:

Με γαλάζιο χρώμα η επικράτεια του Βασιλείου του Φιλίππου την εποχή του θανάτου του, 336 π.Χ., και με κίτρινο οι εξαρτημένες από τη Μακεδονία περιοχές (Ηπειρος, Παιονία και Θράκη).

Το 336 π.Χ. φτάνει άραγε το Βασίλειο της Μακεδονίας «μέχρι της Μοισίας», όπως λέει εδώ ο Παπαρρηγόπουλος; Η απάντηση είναι όχι. Ο

Παπαρρηγόπουλος είναι βέβαιο ότι δεν έχει σαφή εικόνα των ορίων του μακεδονικού βασιλείου την εποχή του Φιλίππου. Και αυτό είναι σαφές και από το κείμενο της Ιστορίας του Ελληνικού Έθνους, όπου, όπως είδαμε στα προηγούμενα, γράφει ότι **«Ἡ ἀρχαία λοιπὸν Μακεδονία ἔκε-
ιτο πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σκάρδου»**. Η αρχαία Μακεδονία πότε δεν ἐφ-
τασε στην εποχή του Φιλίππου προς βορρά μέχρι το ὄρος Σκάρδος. Οι
περιοχές που ἤλεγχε το μακεδονικό Βασίλειο **ἔξω ἀπὸ τὴν κατεξοχὴν
ἐπικράτειά του**, ΔΕΝ είναι Μακεδονία στην αρχαιότητα, είναι χώρες
ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ἀπὸ τὴ Μακεδονία («dependent territories» ὅπως γράφει
ο ἐπάνω χάρτης), μεταξύ των οποίων και ἡ Παιονία, ὅπου βρισκόταν και
το ὄρος Σκάρδος. Εάν θεωρήσουμε ὅτι είναι «Μακεδονία» ολόκληρη ἡ
Παιονία, τότε πρέπει να θεωρήσουμε ὅτι είναι Μακεδονία και ολόκληρη
ἡ Θράκη τὴν εποχὴ του Φιλίππου. Και τότε θα πρέπει να είναι Μακε-
δονία και ολόκληρη ἡ αυτοκρατορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου στη συ-
νέχεια. Φυσικά κανένας δεν μπορεί να το υποστηρίξει αυτό. Ἡ Μακε-
δονία τὴν εποχὴ του Φιλίππου, στην οποία αναφέρεται και ο Παπαρρη-
γόπουλος, ἔχει συγκεκριμένα γεωγραφικά ὅρια και ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙ
διαδοχικά τις γύρω ἀπὸ αὐτὴν περιοχές.

Και στη συνέχεια λέει τα εξής στην ἐπιστολή:

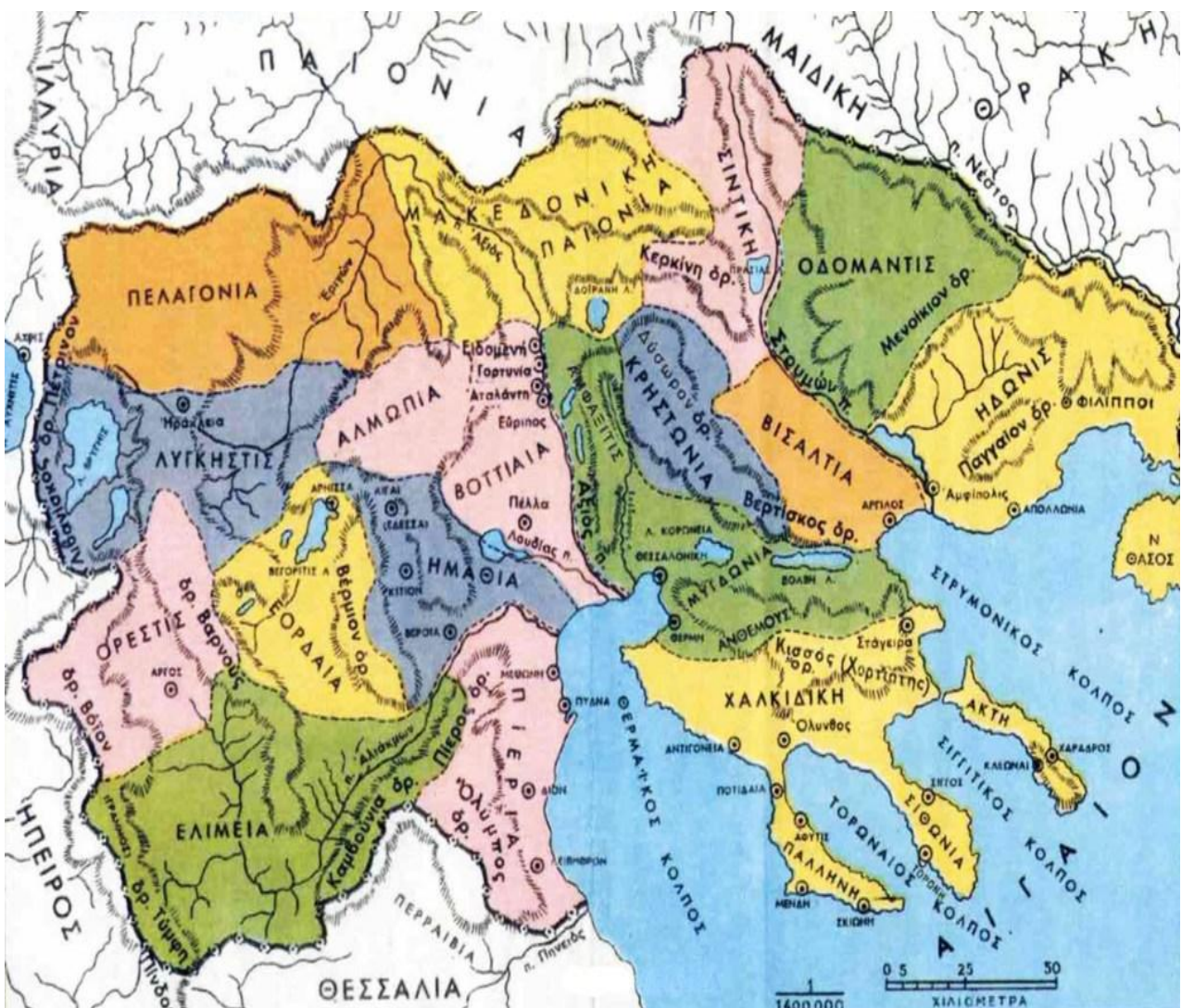
**«Τα ὅρια λοιπὸν τα οποία οἱ Βούλγαροι ἀποδίδουν εἰς τὴν Μα-
κεδονίαν εἶναι οὐδὲν ἄλλο ἢ τα ὅρια τῆς του Φιλίππου Μακεδονίας».**

Ποια εἶναι ἀραγε τα ὅρια που ἀποδίδουν εἰς τὴν Μακεδονίαν οἱ
Βούλγαροι το 1885; Ο πρῶτος γνωστός βουλγαρικός χάρτης που εἰκονίζει
τα -κατὰ Βουλγάρους- ὅρια τῆς Μακεδονίας εἶναι ο χάρτης του
Βούλγαρου εθνογράφου Βασίλ Κάντσεφ, ο οποίος ὅμως συντάχθηκε το
1900. Ἡ ἐπιστολή του Παπαρρηγόπουλου ἔχει γραφτεῖ 15 χρόνια πρὶν
τὴν ἐκδοση του χάρτη. Δεν εἶναι γνωστός σήμερα προγενέστερος χάρτης
βουλγαρικής προέλευσης που να εἰκονίζει κάποια ὅρια τῆς Μακεδονίας
(σύμφωνα πάντα με τις βουλγαρικές ἀντιλήψεις). Σε ποια «ὅρια»
ακριβῶς ἀναφέρεται ο Παπαρρηγόπουλος; Αυτό εἶναι ἀγνωστον σε εμάς
και ὁπωσδήποτε και στον συντάκτη του ἀρθρου, καθὼς δεν ἐμφανίζεται
κανένας ἐπισυναπτόμενος χάρτης στο δημοσίευμα.

Ο βουλγαρικός χάρτης του Βασίλ Κάντσοφ, που συντάχθηκε, ὅπως
εἶπαμε, το 1900, εἶναι ο ἀκόλουθος:

υπάρχει. Η σύγκριση των σχετικών χαρτών δεν αφήνει περιθώρια άλλων ερμηνειών.

Άγνωστο επίσης παραμένει, από τα στοιχεία που παρουσιάζει το δημοσίευμα, ποια ήταν εν τέλει, την εποχή της σύνταξης της επιστολής, αυτά τα **τρία τμήματα, που διηρέσαμεν την Μακεδονίαν γράφοντες προς το Υπουργείον**. Δεν επισυνάπτεται κάποιος χάρτης στο δημοσίευμα και δεν μπορούμε να κρίνουμε για ποιο έδαφος ακριβώς γίνεται λόγος και ποιες είναι αυτές οι τρεις ζώνες επακριβώς. Εξάλλου, η ιστορική Μακεδονία σαφώς και εκτείνεται πέραν των σύγχρονων ελληνικών συνόρων:

Όπως είδαμε σε αυτή τη σύντομη ανάλυση, ακόμα και οι μέγιστοι ιστορικοί ενδέχεται να είχαν ενίοτε στρεβλή εικόνα των ιστορικών δεδομένων. Εν προκειμένω όμως δεν εκφράστηκε στον αποπροσανατολιστικό δημοσίευμα με την παρουσίαση των θέσεών του καμία κριτική στα γραφόμενα του εθνικού μας ιστορικού. Το κείμενό του ήταν απολύτως «βο-

λικό» εν έτει 2018 για να εξυπηρετήσει την ανθελληνική και ανιστόρητη πολιτική προπαγάνδα γνωστού γειτονικού λαού, του οποίου βέβαια τους «εθνικούς μύθους» δεν μπαίνουν στον κόπο κάποιοι ούτε καν να αναφέρουν, πόσο μάλλον να τους αποδομήσουν. Η εργασία αυτή, εξάλλου, αφορά μόνο την ελληνική «εθνική» ιστοριογραφία.

Πηγή : www.antibaro.gr/article